STRIPSCHRIFT

NR.67 JULI 1974 F.2,25/BFR.35
VERSCHIJNT MAANDELIJKS

5e DEEL
WONDEREN VAN MU
CARRY BRUGMAN
KUIFJE

SPECIAAL ROBA

BRATIS

LUSTHOFSTRAAT 74 ROTTERDAM TEL. 010-11.89.47

geopend van 9.00 tot 18.00 uur op maandag gesloten

We zijn met Kerst van onze vakantie
en hebben weer een vol jaar voor ons
om al die prachtige Franse en Ame-
rikaanse strips te importeren!
Natuurlijk vergeten we ook het
Hollandse werk niet.

Tot Riens.

VOLLEDIG HERZIENE EN UITGEBREIDE TWEEDE DRUK

bommel bibliografie

verschijnt 7 september a.s. op de Bommeldag te Zaltbommel

U kunt als Bommelverzamelaar/- liefhebber voor *f* 12,50 uw naam, adres en telefoonnummer laten opnemen in de Bommelbibliografie op de daarvoor speciaal gereserveerde pagina der 'BOMMELFANATEN'.

Voor 1 augustus opgeven via postrekening 1765121 t. n. v. H. J. Matla, 's-Gravenhage.

ABONNEMENT STRIPSCHRIFT

Abonnementen op Stripschrift die in de loop van dit abonnementsjaar worden opgegeven kunnen slechts voor een even aantal maanden worden afgesloten. U kunt dan van het (jaar)abonnementsgeld *f* 22,50 voor iedere twee maanden *f* 3,75 aftrekken. Abonnementen dienen opgegeven te worden via giro 209948 tnv Stripschrift, postbus 1167, Rijswijk zh.

STRIPSCHRIFT IS VERKRIJGBAAR:
via een abonnement (jan t/m dec) à *f* 22,50; giro 209948 tnv Stripschrift, uitg. van Kommiks BV i. o., postbus 1167, Rijswijk zh;
via een lidmaatschap/abonnement van Het Stripschap à *f* 30,-; giro 1513000 tnv de Penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam;
in de losse verkoop à *f* 2,25.

DISTRIBUTEUR pour la France: Falatoff.

REDAKTIE: Kees de Bree, Rob van Eijck, Sandra Griffioen, Martin Wassington.
Dr. Junghuhnstraat 33. Rijswijk zh, NIEUW TELEFOONNUMMER 070-941291.
NIEUWSREDAKTIE: Kees de Bree, Martin Wassington.
Kinkerstraat 59'''', Amsterdam, t. a. v. Kees de Bree.

VORMGEVING: Sandra Griffioen, Peter de Raaf.
ADVERTENTIE-AKWISITEUR: Peter de Raaf, 010-118947.
VASTE MEDEWERKERS: Hans van den Boom, Waldo van Dreven, Reinolt Duerings, Evert Geradts, Wim van Helden, Nico Noordermeer.
Aan dit nummer werkten verder mee: Har Brok, Paul v. d. Linde, Hans Matla.

JULI 1974 - NUMMER 67

STRIPSCHRIFT
uitgegeven door Kommiks BV i. o. voor

HET STRIPSCHAP
Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.
Uitgeverij Kommiks BV i. o., Dr. Junghuhnstraat 33, postbus 1167, Rijswijk zh;
NIEUW TELEFOONNUMMER: 070-941291

INHOUD:

Artikel over en interview met Roba	4
Bibliografie Jean Roba	10
Vijfde deel 'De Wonderen van Mu'	13
Nader tot Kuifje (3)	22
Interview met Carry Brugman	24
Ruiladvertenties	28
Bestuursmededelingen	28
Van Heinde en Verre	29
Nieuws	30

SUMMARY:

In this issue there is an article about and an interview with Jean Roba ('Bollie en Billie'), plus a bibliography of his work.
You will also find an article about Tintin in the magazine 'Katholieke Illustratie' and an interview with Carry Brugman, creator of Joris Jofel in Sjors.

Dans ce numéro il y a un article sur et un interview avec Jean Roba (Boule et Bill), plus une bibliographie de son oeuvre. Ensuite vous trouverez un article sur Tintin dans la revue 'Katholieke Illustratie', et un interview avec Carry Brugman, dessinateur de Joris Jofel dans Sjors.

BOLLIE EN BILLIE
HERKENBAAR VOOR IEDEREEN

door REINOLT DUERINGS.

Als je aan Robbedoes-weekblad denkt, roept dat vaak associaties op met tekenaars die voor dat blad werkzaam zijn: dan denk je aan Franquin, Morris, Peyo, Jijé, die gelukkig weer met een nieuw verhaal van Jerry Spring bezig is (waarbij hij zoals de tekeningen doen vermoeden, in zekere zin bij zijn eigen leerling Giraud in de leer is gegaan) en Roba.
In het gezelschap van deze tekenaars, die allemaal in Stripschrift behandeld zijn of te zijner tijd behandeld zullen worden, is Jean Roba een betrekkelijke laatkomer. Pas in 1957 zet hij zijn eerste aarzelende schreden op het soms zo glibberige pad van de strip. En al wordt dan wel eens gezegd dat populariteit en sukses -zo verwant met populariteit - ontstaan in de loop der tijd, toch kunnen we zeggen dat Roba in die betrekkelijk korte tijd een populariteit bij de lezers van Robbedoes heeft weten te krijgen, die aanzienlijk te noemen is. In 1972 kregen Bollie en Billie 96,83 procent van de stemmen en stonden daarmee eerste (Guust stond tweede met 96,28 procent) en in 1973 kregen Bollie en Billie 95,75 procent van de stemmen en stonden daarmee op de tweede plaats.

INDEN BEGINNE

Hoe komt het dat Roba vrij laat in de stripwereld is terecht gekomen? Hij behoort toch tot de generatie van Franquin? En wat ging aan die stripperiode vooraf?
Zoals veel tekenaars werd Roba eigenlijk al 'als tekenaar geboren'; zelf zegt hij: 'Ik geloof dat er twee soorten tekenaars zijn, de ene groep wordt tekenaar uit een soort roeping, de andere groep wordt als het ware geboren als tekenaar; en tot die laatste groep behoor ik'.
Al vrij vroeg ging Roba zich met tekenen bezig houden: hij was zeventien toen hij voor 't eerst op een reklame-tekenburo ging werken. Onmiddelijk na zijn schooltijd begon hij daarmee. Natuurlijk heeft hij zoals veel andere tekenaars ook de tekenakademie gehad: 'Dat deed ik 's avonds; ik heb ongeveer twaalf jaar lang kursussen gevolgd aan de Akademie in Brussel, daar heb ik de meest uiteenlopende dingen gedaan: modeltekenen, dekoratie, illustratie etc. bijna alles, behalve beeldhouwen, zelfs modetekenen.'
Roba hield zich dus voornamelijk met reklametekenen bezig. Tot hij op een dag iemand tegenkwam, die voor uitgeverij Dupuis werkte. Deze introduceerde hem bij Dupuis. Een geheel nieuwe wereld ging voor Roba open: 'Er werd nu een deur voor me geopend, ik geloof dat er in het leven vaker sprake is van het opengaan van deuren; in ieder geval de deur naar de stripwereld was hiermee voor mij geopend. Niet dat ik eerder niet met de strip bezig was, natuurlijk wel, maar niet zo bewust.' In het kerstnummer van 1957 van Robbedoes (1027) is Roba voor het eerst aan het werk voor Robbedoes: een illustratie bij een verhaal van Peyo. Vlak daarna werkt hij mee aan twee korte verhalen uit de serie De mooie verhalen van Oom Wim: 'De dappere chauffeur' (Robbedoes 1038) en 'Hoe Troje aan het licht kwam'. Hier werkte hij samen met Eddy Paape; de tekeningen zijn ondertekend met Robeddy. Roba schetste en Paape inkte. Vandaar een veel rondere lijn dan we anders bij Paape gewend zijn in zijn tekeningen.
Spoedig volgen 'Tioe, de kleine Sioux' (Robbedoes 1057) en illustraties bij een verhaal van Patrick Fitzgerald, 'De zilveren vissen' (Robbedoes 1078).
Bollie en Billie verschijnen op de voorplaat van Robbedoes nr. 1132 (allereerste verschijning) en bovendien staat in dat nummer een strip van Bollie en Billie in de vorm van een miniboekje. In nr. 1146 verschijnt een vier-paginaverhaal van Bollie en Billie. En ongeveer een half jaar later, in nr. 1169, verschijnt de eerste éénplaats gag van Bollie en Billie. Vanaf dat nummer verschijnen de gags van Bollie en Billie regelmatig, de laatste jaren zelfs wekelijks. Tot nu toe zijn meer dan 700 gags verschenen.
Begin 1962 voegt Roba daar 'De Sliert' nog bij; daarvan zijn inmiddels zeven avonturen verschenen. Een achtste avontuur, al aangekondigd, laat nog op zich wachten. Een tijdlang heeft Roba ook illustraties getekend voor de serie 'De mening van Billie de hond', waarvan de tekst verzorgd werd door Yvan Delporte. Hiervan zijn een twintigtal afleveringen verschenen. Waarom deze serie stopgezet is, is mij niet helemaal duidelijk. Had hij niet het gewenste sukses, of had Roba het te druk? Ik denk dat beide factoren een rol hebben gespeeld.

VADER! VADER! BILLIE IS VANDAAG JARIG!
ZEG, PAPS, HET ZOU LEUK ZIJN ALS WE HEM 'N VERJAARDAGSMAAL GAVEN MET EEN TAART MET KAARSJES EROP. WE KONDEN ZIJN VRIENDEN UITNODIGEN...
EEN VERJAARSFEESTJE VOOR ZO'N LIEF HONDJE? WAAROM OOK NIET? MOEDER IS ER NIET, MAAR IK KAN ER WEL VOOR ZORGEN!
AFGESPROKEN! GA MAAR EEN PAAR VRIENDJES HALEN. DAN TOVER IK INTUSSEN EEN TAART MET KAARSJES!
JA, PAPS, DANK U, PAPS!
IK ZAL EEN CAKE BAKKEN! DAT WAS MIJN LIEVELINGSGEBAK TOEN IK KLEIN WAS. IK HERINNER ME NOG WAT MOEDER ERIN DEED...
WACHT EENS! O, JA! DE EIEREN KLOPPEN TOT LUCHTIG SCHUIM... ANDERHALF ONS SUIKER TOEVOEGEN... PRECIES... MM... EN DAN...
NADERHAND...
DRRRING
HELEMAAL GESLAAGD IS HET NIET, MAAR HET MOET LEKKER ZIJN MET ALLES WAT ERIN ZIT! HE, ZIJN ZE DAAR AL?
JA, IK KOM AL!
O, IK ZIE HUN BELUSTE KORIES AL!
DRRING
HET IS EEN SUCCES, PAPS, DIT FEESTJE!
WOEF
WOEF
WOEF
WIF WIF
WAF
WAF
De eerste gag van Bollie en Billie

AARDIGHEID EN VRIENDELIJKHEID

Waar het zijn tekenstijl betreft zegt Roba dat hij in sterke mate door de Amerikaanse tekenaars beinvloed is; vooral noemt hij de naam van Walt Disney: 'Zoals de meeste tekenaars van mijn generatie ben ik door Walt Disney beinvloed'. Bij de Europese invloeden noemt hij Hergé: 'Iedereen las Kuifje, ik ook, en dan doe je op een of andere manier wel invloed op'. Van Franquin heeft hij de sterkste invloed ondergaan; al in zijn reklametijd was hij een vurig bewonderaar van Franquin, en Franquin beinvloedde hem toen al: 'Van de Europese invloeden overheerst bij mij Franquin; maar mijn pen wees me een weg, die sterk geamerikaniseerd is wat stijl betreft.'
Wezenlijke elementen van Roba's stijl zijn, dacht ik, het soepele, het eenvoudige, en tegelijkertijd prettig ogende, sympathiek aandoende; om dat soort dingen kun je lachen, en dat is belangrijk bij een gagstrip.
Wat ik persoonlijk erg leuk vind van Bollie en Billie is dat er een vriendelijkheid en aardigheid uitstraalt. Alle gebeurtenissen die plaats vinden in en om het huis van Bollie en Billie doen ons, lezers, sympathiek aan. Goed, het gegeven is natuurlijk erg goed: een klein jongetje (kleine jongetjes zijn al gauw vertederend) en een hond. En die hond is belangrijk, geloof dat maar. Hij kan fungeren als verteller, als lijdend voorwerp in letterlijke zin (wanneer hij in bad moet), als statussymbool (hondententoonstellingen), als speelkameraad voor Bollie.
In de laatste funktie wil Billie wel eens tegenwerken, hij heeft er niet altijd zin in. Billie heeft zijn eigen wil, en hij heeft geen zin om zich, zoals dat bij honden hoort (althans voor de baas) iedere keer voor het karretje van de baas te laten spannen, soms zeer letterlijk in de vorm van de slee van Bollie. Billie heeft een heel eigen wil, maar ook een heel eigen smaak. Ik vind hem soms vrij menselijk niet alleen waar het zijn wil of gedachten betreft (Billie kan denken),

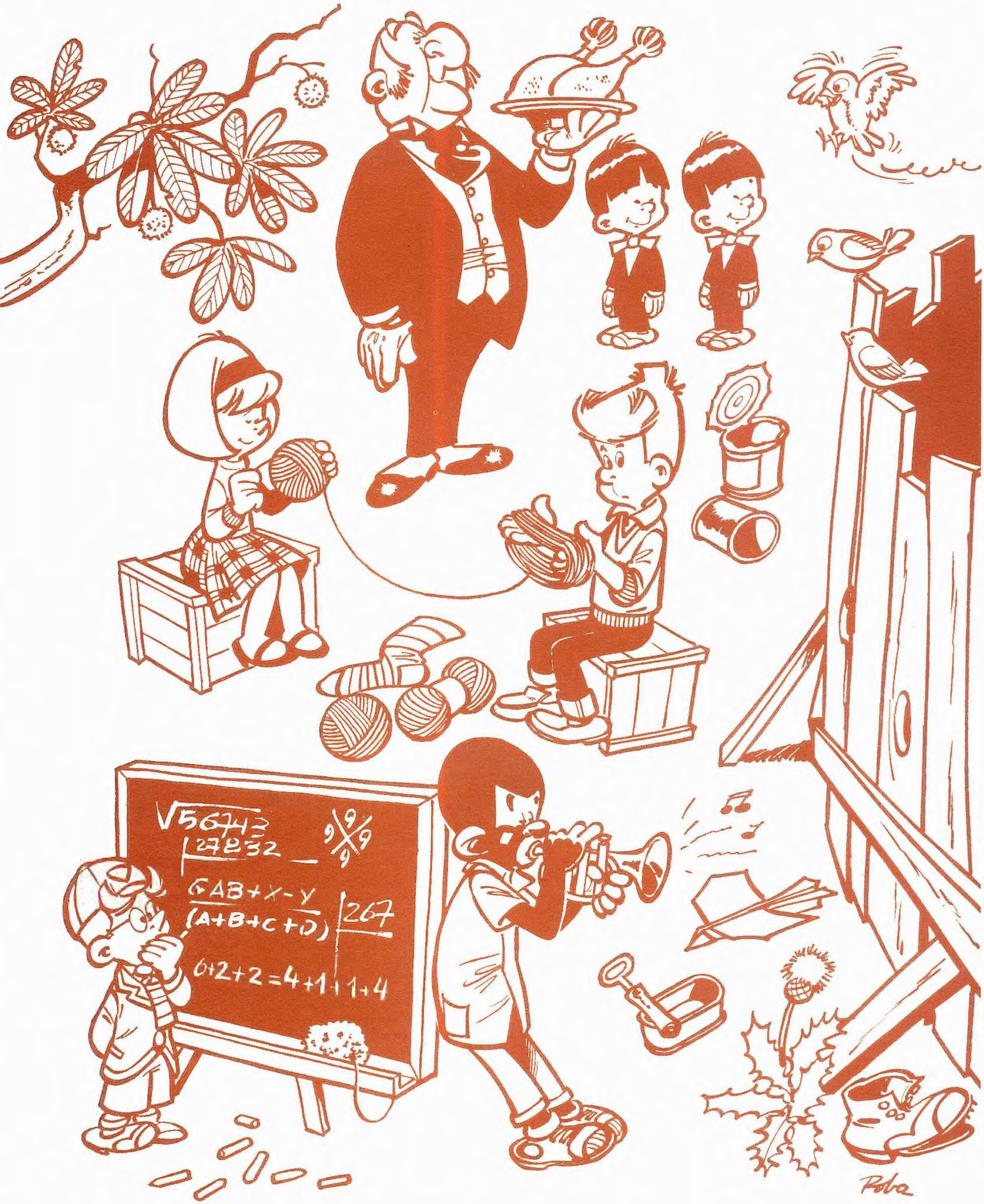

DE SLIERT: boven met kip : James, de butler van Archibald; daarnaast de Japanse tweeling; daaronder Grenadine en Phil; linksonder: Archibald, het genie en rechtsonder: Dizzy

maar ook wat zijn smaak betreft. Een lekker ijsje of een flink stuk taart zal Billie niet versmaden. Anderzijds is het natuurlijk ook zo, dat een lekker kluifje hem volkomen in verrukking kan brengen. Ik zelf ben erg benieuwd wat Billie zou nemen als hij mocht kiezen tussen een lekker stuk taart of een lekkere kluif. Ik denk dat het hem voor vrij grote problemen zou plaatsen. Vandaar dat Roba de smaak van Billie laat afhangen van de situatie; is het erg warm weer dan wordt het (haast) begrijpelijk dat Billie ook een lekker koud ijsje wil hebben als hij Bollie met een ijsje ziet lopen. Is het koud weer, nou dan kun je Billie aan de rol laten gaan met een Sint Bernard (dan moet de aktie liefst plaatsvinden in de bergen) en samen een vaatje rum soldaat laten maken.
Een rol speelt dacht ik ook, dat Billie jaloers is; hij wil door zijn baas niet ten achter gesteld worden bij andere honden, en ook niet bij het zoontje van de baas, Billie. Dan begint hij te janken, totdat hij zijn zin krijgt. Ook dit maakt hem vrij menselijk.
Het kan gebeuren dat Billie als een soort wreker namens zijn hele ras optreedt: wanneer hij uit zijn middagslaapje gehaald wordt, wil hij wel eens een broek stuk bijten. Dit is als het ware symbolisch voor alle honden die in hun middagslaapje gestoord worden door hun baas. Opvallend zijn trouwens ook de vergelijkingen die Roba weet te maken tussen mensen en dieren. Zo kan ik me bijvoorbeeld een gag herinneren waarin twee oude vrienden samen uit eten gaan. Billie doet precies hetzelfde, maar hij begeeft zich met zijn gezelschap (uit eten gaan is ook bij honden een sociaal gebeuren) naar de achterkant van het eethuisje waar de vuilnisbakken staan.

GOEDE TYPES

Van de andere strip die door Roba getekend wordt De Sliert is het idee niet helemaal van hemzelf: in het begin van de zestiger jaren draaide er in Robbedoes een strip die over een klubje kinderen ging. Dat klubje heette de Sliert. Van het verhaal, dat door Joël Azara getekend werd, verschenen slechts enkele afleveringen. Het bleef zonder vervolg. Roba is toen ingegaan op een suggestie die Franquin hem deed om het verhaal opnieuw op te nemen. Hij is toen begonnen met de Sliert. Het grondidee is dus niet van hemzelf, de grafische uitvoering van de figuren wel. Bovendien heeft Roba er enkele dingen aan toegevoegd: zoals Archibald, het genie van de klub. Het idee voor de kaaimannen, een konkurrerende klub van straatjongens, is afkomstig van Vicq, met wie Roba samenwerkte voor het scenario.
Tegenwoordig werkt Roba samen met Tillieux voor het scenario en met Jidéhem voor het tekenen van achtergronden.
De typering van de figuren in De Sliert vind ik erg geslaagd. Het lukt Roba hier goed van de verschillende figuren een type te maken. Zelf zegt hij dat hij het idee naar zijn mening nog niet genoeg heeft uitgewerkt en dat hij er nog wat aan wil doen. Persoonlijk vind ik dat hij het erg goed weet uit te drukken dat Archibald, de brains, bijvoorbeeld staat voor het Britse flegmatische, aristokratische type, terwijl Dizzy de negerjongen staat voor het type van de muzikant, voor het ritmische en swingende element zoals dat sterk leeft bij mensen van zijn ras.
Misschien zit er wel een vorm van idealisme achter: de klub is samengesteld uit verschillende typen van verschillende rassen, maar toch is er een eenheid, die iedere keer weer de bedreiging afwendt, in wat voor vorm die ook op het klubje afkomt. Soms komt die bedreiging van de Kaaimannen.
Roba vindt dat zij in de Sliert dezelfde rol hebben als de Daltons in Lucky Luke.
De Kaaimannen zijn geen echte schurken, het zijn straatjongens. Ze zijn net zo min schurken als de kinderen van de Sliert helden zijn.

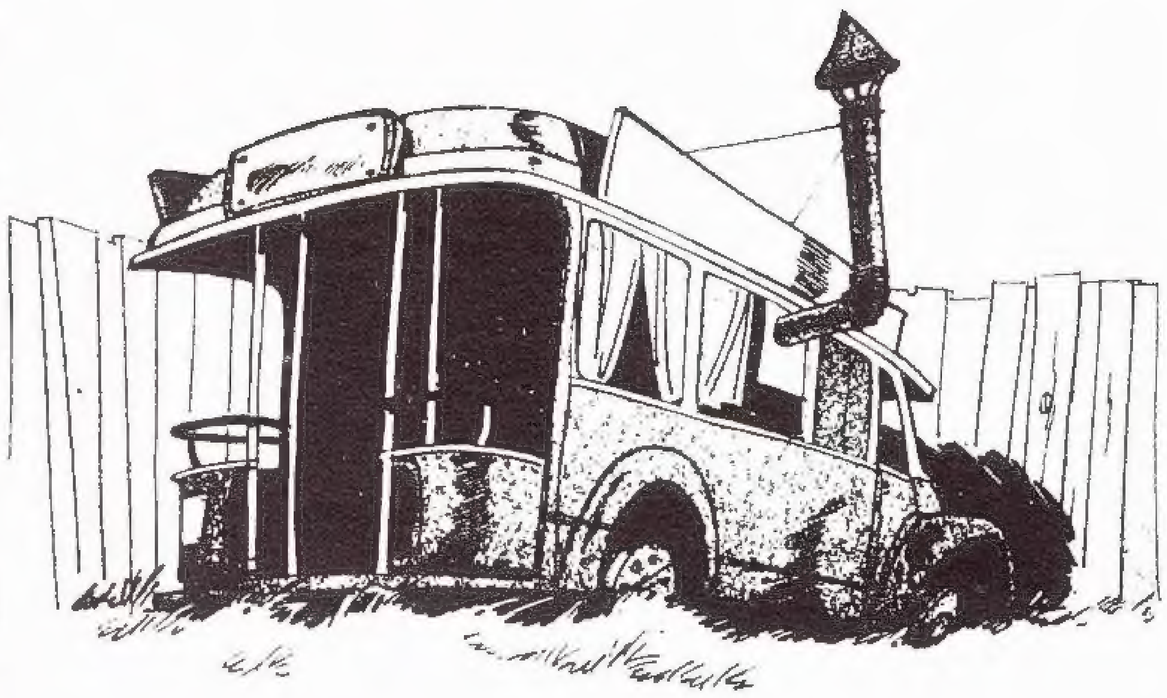

Het clubhuis van de Sliert

INTERVIEW

Dat cocker-spaniels inderdaad de aandacht willen trekken, zoals Billie in de strip doet vermoeden, merkte ik toen ik Roba interviewde: verschillende keren werden we door zo'n luid blaffende hond onderbroken.

---Hoe is de strip 'Bollie en Billie' ontstaan?
Roba: Dat idee is al ontstaan in de tijd dat ik nog chef van een reklamestudio was; ik had altijd al een idee voor een strip over een jongetje met een hond, al kon het wel gebeuren dat de vorm veranderde. In zekere mate heb ik me ook door mijn eigen huishouding laten inspireren: ik heb een vader verzonnen, een echtgenote een zoontje en natuurlijk vooral een hond (bij Roba thuis lopen twee cocker-spaniels rond). De hond is eigenlijk de gangmaker hij houdt het verhaal levendig; hij woont in een huis, en ziet alles wat in dat huis gebeurt met zijn hondeogen, hij hoort bij de familie. Vanuit dat gegeven probeer ik mijn gags samen te stellen; samenstellen klinkt eigenlijk te pretentieus, je tekent omdat je het leuk vindt; en als je zelf iets leuk vindt, vinden de lezers het ook vaak leuk.

---De hond Billie is soms menselijker dan zijn baas.
Roba: In bepaalde opzichten. Ik geloof dat Billie denkt, reageert zoals een menselijk wezen, maar dat stoort me niet, want ik persoonlijk ben ervan overtuigd, dat dieren evengoed als mensen hun gedachten, reakties hebben. Ik geloof heel sterk dat dieren over een vorm van intelligentie beschikken, die niet, zoals bij ons gebeurt, uitgedrukt wordt in diploma's, maar op een andere manier. Uiteindelijk weten wij niet wat in het hoofd van dieren omgaat. Het is al aangetoond bij dolfijnen, dat ze een hoge vorm van intelligentie hebben, en waarom zou een cocker-spaniel zoals Billie dat dan niet hebben?

---Schulz gaat hierin vrij ver vind ik; Snoopy is zelfs hier en daar een soort supermens (superhond).
Roba: Maar Schulz gaat veel verder, en daarom kan hij dat doen, hij is veel pretentieuzer, hij richt zich op de volwassenen. Bovendien schildert hij een maatschappij, terwijl ik me beperk tot het kleine kader van het gezinnetje, dat eigenlijk een beetje alledaags is; het universum van Bollie en Billie is veel kleiner. Ik zou Billie toch niet een vliegtuig kunnen laten besturen, zoals Schulz doet met zijn Snoopy.

De Kaaimannen in hun clubhuis

Roba

---Billie lijkt me het meest amusante om te tekenen; maar hoe staat het met de andere figuren?
Roba: Billie is zondermeer het grappigst; de moeder vind ik heel erg moeilijk. Ik vind het heel erg moeilijk een voor mijzelf vermakelijke karikatuur te tekenen van de doorsnee huisvrouw in haar bezigheden; dat inspireert me veel minder dan Bill.

---Het jongetje Bollie lijkt me ook wel prettig als figuur.
Roba: Hij is ook erg leuk, in bepaalde mate; maar met hem heb ik minder mogelijkheden me te vermaken, ideeën te vinden voor een gag. Ik geloof dat het belangrijkste van mijn ideeën in Billie zit. Op hem richt ik me ook. Het is moeilijker om voor Bollie gags te maken. Bij de vader is het weer iets gemakkelijker: hij moet de dingen ondergaan, hij moet toezien hoe de dingen niet gebeuren zoals hij eigenlijk zou willen; en die eigenschap maakt hem wat geschikter voor de gag.

---Ook de karakters van de figuren uit De Sliert zitten erg knap in elkaar.
Roba: Het zijn typen, Phil, de leider, is het Europese bijdehante type; het meisje vertegenwoordigt het vrouwelijke element, soms gedraagt zij zich net als een echtgenote van Phil, dat wil ik trouwens nog verder uitwerken dat idee. De Japanse tweeling vertegenwoordigt het eksotische element, terwijl Dizzy, de neger, het muzikale type vertegenwoordigt met bovendien de swingende, ritmische elementen van zijn ras in zich. Archibald is duidelijk de 'brains' van de klub, hij is het anglosaksische, flegmatieke, nauwgezette type. De typering wil ik in het volgende scenario uitwerken.

---U bent, dacht ik, vrij trouw gebleven aan uw uitgever, hoe komt dat?
Roba: Dat heeft te maken met de strip die ik teken; een blad als Robbedoes is bestemd voor de jongeren. Maar welke jongeren? Die net naar de lagere school gaan, of die van de leeftijd van dertien, veertien jaar? Kijk die moet je allemaal zien te bereiken; goed dat geeft natuurlijk hier en daar beperkingen; maar als je dingen tekent die je leuk vind, waar je zelf ingegroeid bent, waarom dan onnodig veranderen? Ik heb het geprobeerd in 'Record' met 'Pomme' een verhaal over een meisje. Daar zijn maar een twaalftal platen van verschenen, ik had er te veel werk mee. Ik heb al genoeg problemen om iedere keer weer mijn gag op tijd af te hebben. Ik heb helemaal geen vast werkschema. Dat betreur ik soms wel eens, omdat dat de zaak wel gemakkelijker zou maken.

---Welke periode is voor u de belangrijkste uit uw loopbaan?
Roba: Dat was de periode, waarin ik Franquin ontmoette en met hem samenwerkte voor Tembo Taboe, De Boempteriks (onder het pseudoniem Ley Kip). Toen ik nog reklametekenaar was, had ik altijd gehoopt nog ooit eens met Franquin samen te kunnen werken. Toen dat gebeurde zag ik dus een vroegere wens in vervulling gaan. Dat was een erg leerzame periode voor me. Ik prijs mezelf gelukkig dat ik inderdaad in de, dacht ik, toch wel gelukkige omstandigheid verkeerde het vak van striptekenaar van Franquin, van de grootmeester zelf, te leren. Het was een soort inwijding; daarom is het helemaal niet vreemd dat Franquin me beinvloed heeft in mijn tekenstijl.

---Wat vindt u van de tekenfilm?
Roba: Die van Walt Disney zijn natuurlijk erg belangrijk geweest, baanbrekend zelfs. Maar van strips tekenfilms maken, dat is een moeilijke zaak; ze zijn nu ook bezig met korte tekenfilmpjes van Bollie en Billie voor de tv. Die filmpjes moeten gewoon kort zijn, want Bollie en Billie zijn gemaakt voor een korte aktie, de gag.

---Wie zijn uw favoriete tekenaars?
Roba: Dat is erg moeilijk te zeggen; er zijn zoveel tekenaars die ik goed vind, omdat ik interesse heb voor hun tekeningen. Die interesse ontstaat als een tekenaar op zijn manier datgene uitdrukt waar hij zelf graag mee bezig is. Dat kan het geval zijn met een tekening van Franquin, met een tekening van Peyo, met een van Uderzo; of meer in het karikaturale genre: Wolinski, Reiser. Het zijn er zoveel. Ik vind het erg belangrijk dat een tekening me iets vertelt. Als dat niet gebeurt, dan vind ik het geen goede tekening, ook al zit hij technisch nog zo goed in elkaar.

---Maar er zijn toch wel tekenaars, die vanwege hun technische kwaliteiten uw waardering hebben?
Roba: Ja inderdaad, maar ik kan niet alle tekenaars noemen. Als ik bijvoorbeeld denk aan het hanteren van het zwart/wit; door Alex Raymond en Harold Foster wordt dit op ongelofelijk knappe wijze verricht. En misschien ben ik hierin wel enigszins beinvloed door hen beiden. Morris vind ik momenteel ook erg goed in het hanteren van zwart/wit. Ik hou vooral van tekenaars die technisch gezien nergens voor terugdeinzen, die alles kunnen tekenen. De Engelsman Ronald Searle vind ik een knap tekenaar.

Peyo door Roba

---Ik geloof dat Bollie en Billie vrij veel sukses hebben.
Roba: Sukses, dat geloof ik niet zo, wel de sympathie van de lezers. Het is voor een gag-serie moeilijker dan voor een avonturenserie aan te slaan bij het publiek. Ik geloof dat bij Bollie en Billie de sympathie een grotere rol

Roba door Roba

J'élève mon chiot

speelt; het feit dat de lezer die strip iedere week trouw op de achterkant vindt is belangrijk, de lezer eindigt iedere week bij het lezen van Robbedoes als een gezinslid in het kleine gezinnetje met de hond. Want het is immers net of je je eigen buurman meneer Alleman met zijn gezinnetje en zijn hond herkent.

Bollie en Billie als smurfen

---Speelt bij die populariteit ook geen rol dat de strips voor twee heel verschillende groepen te lezen zijn?
Roba: De kinderen van twaalf jaar of zo vinden het leuk, omdat het - naar ik hoop - grappig getekend is en de volwasssenen, die een gezin hebben en een hond, die herkennen dingen die bij hun gebeurd zijn. Daartussen zit de groep van veertien-, vijftienjarigen, die de voorkeur geven aan avonturenstrips met piraten en vliegtuigen etc.

---De meeste scenario's van Bollie en Billie zijn zeker van uzelf?
Roba: Het is net als Guust van Franquin een erg persoonlijke strip, het is een visie

.... als Dalton en Rataplan

.... als Charlie Brown en Snoopy

als Robbedoes en de Marsupilami

die je zelf moet hebben. Het kan zijn dat ik bruikbare ideeen van anderen krijg, maar dat is maar heel sporadisch.

---Vindt u het af en toe niet moeilijk een goed idee voor een gag te vinden?
Roba: Ik weet niet of het idee van Bollie en Billie niet onbeperkt is. Ik kan er altijd nieuwe dingen in brengen, alhoewel ik natuurlijk niet zover kan gaan als Franquin gaat met zijn Guust. Kijk, ik zit een beetje vast aan het tuintje, het huisje etc. Maar ook ik kan nieuwe elementen introduceren: Karolien de schildpad is daar een duidelijk voorbeeld van; een ander voorbeeld zijn de jongetjes die ik de rol van vriendjes van Bollie heb toebedeeld.

---Zitten in uw strips ook eigen

Vader speelt mee....

belevenissen verwerkt?
Roba: Zoals ik al zei ben ik bij het maken van Bollie en Billie in zekere zin geinspireerd door mijn eigen huishouden. Misschien dat in De Sliert dingen zitten die ik ongeveer zelf op die manier als straatjongetje van die leeftijd heb meegemaakt. Maar ja, dat is dacht ik niet zo uniek.

---Wat de technische kant betreft: hoe gaat u te werk?
Roba: Ik werk met penseel. Ik ben een beetje nerveus van aard en dan wil het wel eens gebeuren dat je pennen breken. Schetsen doe ik heel weinig, ik denk wel lang over de uitvoering van de gag na, ik heb hem vaak voor een groot deel in mijn hoofd als ik ga tekenen. Bollie en Billie heeft natuurlijk vrij eenvoudige achtergronden, die zijn niet zo belangrijk in die strip. Dan hoef je ook niet zoveel te schetsen. Ik hou trouwens van een eenvoudige gag.

---Vindt u het prettig om voor De Sliert met een scenarioschrijver te werken?
Roba: Ik geloof dat het voor De Sliert noodzakelijk is, omdat Bollie en Billie veel tijd in beslag neemt. Iedere week één gag van Bollie en Billie vergt veel van je tijd, omdat je iedere keer weer iets nieuws moet verzinnen en dat is niet altijd gemakkelijk na 700 gags. Bij De Sliert kun je iemand erbij gebruiken om je te helpen met verdeling, de dialogen etc. Bovendien kan het erg vruchtbaar zijn om met Jidéhem of Tillieux een idee te bespreken om zodoende een goed scenario te krijgen.

---Wat denkt u van de toekomst van de strip?
Roba: Dat is niet zo makkelijk te beantwoorden; als je de ontwikkeling bekijkt dan zie je dat de strip de laatste jaren andere richtingen is ingegaan, met de strip worden nu meer terreinen bereikt; de strip zal zich naar mijn mening tot een middel van ekspressie ontwikkelen naast films, literatuur. De strip verliest geleidelijk aan ook haar lieve image, dat het kinderverhaaltjes zouden zijn; er worden nu meer mensen mee bereikt. Kijk er komen nu jongens in

Billie en Karolien

Billie de lekkerbek

Billie aan de rol met een Sint Bernard en een vaatje rum

Billie is populair bij de vrouwen

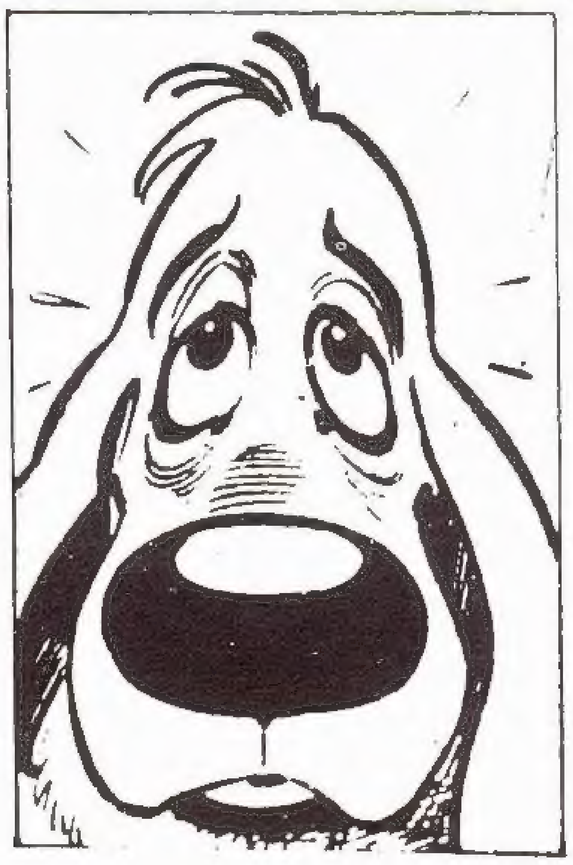

Bollie en zijn vriendje Pim (links)

het vak die echt iets te vertellen hebben en die dat ook tot uitdrukking willen brengen. Du niet meer van die oudbakken koek als ' De vrolijke avonture van kapitein Stavast' of 'In de lucht met Daan Durfal'. De Pilote-tekenaars zoals Druillet, Giraud hebben iets te vertellen maatschappelijke satires, fantastische dingen.

---En de censuur?
Roba: Die zal moeten wennen aan die dingen die het publiek wil. Ik teken ook datgene wat mijn publiek in Robbedoes van me verlangt, en wil ik iets anders, met erotiek of satire, dan moet ik dat voor een ander blad doen.

---Heeft u geen zin iets heel anders te doen dan Bollie en Billie?
Roba: Iedere tekenaar heeft wel eens zin iets heel anders te doen, al moet ik er bij zeggen dat ik graag Bollie en Billie teken en dat altijd ook graag zal blijven doen, en dat telt. Maar die strip vertegenwoordigt een stijl, waarva ik af en toe denk dat ik toch wel een iets anders wil tekenen In dat opzicht wel, maar het is geen verplichting voor me. Ik zou bijvoorbeeld iets gekkers willen doen, iets wat minder aannemelijk is dan Bollie en Billie, want dat zijn erg voor d hand liggende dingen, het huis het hondje, de huisvader etc. Als ik anders wil tekenen, moe het me ook amuseren. Anders heeft het geen zin. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat ik me dan als een dwaas bezig ga houden met het tekenen van naakte vrouwen en allerlei politieke dingen; politiek interesseert me helemaal niet. Ieder heeft zijn eigen dingen te vertellen, politieke dingen, da ligt me niet zo. Franquin teker zijn monsters, ik teken datgene wat ik leuk vind te tekenen. Ik zou dan dingen tekenen, gewoon uit het leven, kroegjes bistro's, in een heel andere stijl dan mijn stripstijl, meer met de pen, vrijer.

---Wat zijn uw toekomstplannen?
Roba: Natuurlijk doorgaan met Bollie en Billie. Er is geer enkele reden om daarmee te stoppen; het is gewild bij de lezers, de uitgever, en bovendien vind ik het zelf erg leuk. Ik wil opnieuw beginnen met De Sliert; ik kan het nu beter doen, omdat ik met Tillieux samenwerk voor het scenario en met Jidéhem voor de tekeningen. En waarom niet, een heel nieuwe serie, in een hele andere stijl, vrijer, maar daar weet ik nog niet zoveel van; het wordt in ieder geval heel anders.

De tekening op de voorplaat van dit nummer werd speciaal door Roba voor Stripschrift vervaardigd.

BIBLIOGRAFIE

JEAN ROBA (1930)

door PAUL V. D. LINDE.

BOLLIE EN BILLIE

I.

Albums van Bollie en Billie, uitg. Dupuis:

1.	60 gags van Bollie en Billie	1962
2.	60 gags van Bollie en Billie	1965
3.	60 gags van Bollie en Billie	1966
4.	60 grappen van Bollie en Billie	1967
5.	60 gags van Bollie en Billie	1969
6.	60 gags van Bollie en Billie	1970
7.	Gags van Bollie en Billie	1971
8.	Papa, Mama, Bollie... en ik! en wij!	1972
9.	Een hondenleven!	1973
10.	Pas op, dolle hond!	1974

Totaal 560 platen.

II.

Collection Carroussel, uitg. Dupuis (kinderboekjes)
1. Boule et Bill en pique-nique (tekst Yvan Delporte)
28. La maison perdue (tekst Degotte)
36. Boule et Bill à la montagne (tekst Degotte)
20 blz. per album, harde kaft, uitgegeven ± 1967-69.

III.

Gag de Poche nr. 21 (pocketuitg. Dupuis ± 1965 zw/w.)
aantal gags uit het weekblad met tekst van Delporte.

Kabou, le petit pingouin jaune (uitg. Dargaud)
(kinderboekje).

★

DE SLIERT.

I.

Albums van De Sliert, uitg. Dupuis:

1.	De Sliert wint veld (+ De Sliert neemt mensen aan!)	1965
2.	De Sliert in Schotland (+ De Sliert te water)	1966
3.	De Sliert in de lucht	1967
4.	De Sliert op de Galopingo's	1968

II.

Gag de Poche nr. 45, 1966 bevat de verhalen uit album 1.

★

ROBBEDOES EN KWABBERNOOT.

Albums waaraan Roba heeft meegewerkt (uitg. Dupuis)

17.	Robbedoes en de Bobbelmannen + de Miniatuurtjes	1964
24.	Tembo Taboe	1974

zie: Le Parisien Liberé.

★

DIVERSEN

Plakplaatjes: nr. 9 Bollie en Billie 2 velletjes
nr. 8 De Sliert 2 velletjes
Prentbriefkaarten: nrs. 40-1 t/m 40-6 (in kleur)
1 kaart met lege balloon (zw/w), niet in de handel.
Kleurboekjes: nrs. 01/101 (2x), 01/102, 01/103 (kl. form.)
02/201, 02/202, 02/203 (2x) (middelform.)
03/302 (groot form.) (allen 1964-1967 uitg. Dupuis)
Posters: Spirou nrs. 1579, 1635, 1662
nr. 01 De Sliert
nr. 14 Bollie en Billie
Bollie en Billie bestaan in latex, vinyl en als sleutelhanger.
Brochures Maudor (1971) geïllustreerd door Roba:
1. J'élève mon chiot
2. J'élève mon chat
3. J'élève mon chien

WEEK- EN MAANDBLADEN

Kuifje: nr. 19 1971 karikatuur van Tibet 1 pg.

Record: 'Pomme' gags van 1 pl.
nrs. 1,2,5, 6/7,9,12 (1962)
13,14,15,16 (1963).

Le Parisien Liberé 1958-1960 (dagstrips, zw/w.)
1. Tembo Taboe 30 pl.
2. De Bobbelmannen 30 pl.
3. De Miniatuurtjes 30 pl.
tekeningen Roba en Franquin, tekst Greg (alleen 1)

Schtroumpf nr. 16 1972
± 3 blz. unieke illustraties + interview door Numa Sadoul

Robbedoes-Junior/Spirou-Poche
2 korte, komplete verhalen
van dit blad bestaan slechts 2 nrs.

★

Spirou (onvolledig)
1042-1075 Le saut dans l'Inconnu, tekst van Claude Esvé
1078-1084 Face au maitre du Monde, tekst Claude Esvé
1132 microboekje: Boule contre les Mini-requins 44 pl.
scenario Rosy
1183 L'agenda illustraties
1211 voorplaat (2 blz)
1235 Ce qui rend le ski exquis
1284 On Navigue sur de l'eau de vie
1481 illustratie voor circus Robbedoes
1648 Poussy en Vedette, tekst J. R. Bronniman
1691 dossier Roba b blz. met tekeningen en artikel van Thierry Martens
1762 Tekeningetjes 2/3 pg.
1771 Zelfklever Bollie en Billie

★

Robbedoes/Spirou

I.

1038 Oom Wim: De dappere chauffeur (4 pl) Paape + Roba;
1040 Oom Wim: Hoe Troje aan het licht kwam (4 pl) Paape + Roba
1057 Tioe, de kleine Sioux (4 pl)
1092-1094 en 1823 Het Boempterikseiland (12 pl) door Roba, Jidéhem, Franquin en Denis: Ley Kip
1146 Bol en Bill - alle vissen vliegen (4 pl)
1169 eerste gagstrip van Bollie en Billie (zie aparte lijst)
1247-1267 De Sliert wint veld (44 pl)
1273-1302 de Miniatuurtjes (30 pl) Roba + Franquin + Greg
1278-1299 De Sliert in Schotland (44 pl) Roba + Vicq
1325-1355 De Sliert in de lucht (60 pl) Roba + Vicq
1377-1384 De Sliert neemt mensen aan (16 pl) Roba + Delporte
1391-1398 De Sliert te water (16 pl)
1441 De gebroeders Fratelli (4 pl) Roba + Delporte
1459-1511 De Sliert op de Galopingo's (60 pl) Roba + Vicq
1513 'n Lucky Luke story (2 pl) Roba + Tillieux
1524 Billiegiatuur (4 pl)
1576 Pa strandt (4 pl) (Bollie en Billie)
1599-1612 De Sliert op zoek (30 pl) Roba + Tillieux
1652 Een denneboom voor Hansje (4 pl)
1691 10 jaar later Roba + Delporte (2 pl)
1721 De Slurp slokt het op (2 pl)
1721-1723 Tembo Taboe (30 pl) Roba+ Franquin + Greg

1782 Denemarken (2 pl) Roba + Brouyère

II.
Bollie en Billie-gags van 1 plaat
1169-1182 1-14 (1), 1183 14bis (1), 1184-1191 16-23 (1), 1192 24, 1193-1197 25-29 (1), 1199-1229 31-61 (1), 1230-1272 62-104 (2), 1273 105, 1274-1288 106-120 (2), 1289 121, 1290 122 (2), 1291-1297 123-129, 1298 130 (3), 1299 131, 1300 132, 1301 133, 1302 134 (3), 1303-1306 135-138, 1307 139 (3), 1308-1326 140-158, 1327 159 (3), 1328-1336 160-168, 1337 169 (3), 1338 170 (3), 1339 171 (3), 1340 172, 1341 173, 1342 174 (3), 1343 175, 1344 176 (3), 1345 177, 1346 178, 1347 179 (3), 1348 180 (3), 1349 181 (3), 1350 182, 1351 183, 1352 184, 1353 185 (3), 1354 186 (3), 1355 187, 1356 188, 1357 189, 1358-1367 190-199 (3), 1368 200, 1369 201 (3), 1370 202, 1371 203 (3), 1372 204, 1373-1381 205-213 (3), 1382 214, 1383 215 (3), 1384 216 (3), 1385 217 (4), 1386 218 (3), 1387 219 (3), 1388 220 (3), 1389 221 (4), 1390 222 (3), 1391 223 (4), 1392 224 (3), 1393 225 (3), 1394 226 (3), 1395 227, 1396 228 (3), 1397 229, 1398 230 (3), 1399 231 (4), 1400 232, 1401-1404 233-236 (3), 1405 237, 1406 238 (3), 1407 239 (3), 1408 240, 1409 241 (4), 1410 242 (3), 1411 243 (4), 1412 244 (3), 1413 245 (4), 1414 246 (4), 1415 247 (3), 1416 248, 1417 249 (3), 1418 250 (3), 1419 251 (3), 1420 252, 1421 253, 1422 254 (3), 1423 255 (4), 1424 256 (4), 1425 257 (3), 1426 258, 1427 259, 1428 260 (4), 1429 261 (4), 1430 262 (4), 1431 263 (4), 1432 264 1433 265 (4), 1434 266 (4), 1435 267 (4), 1436 268, 1437-1444 269-276 (4), 1445 277, 1446-1458 278-290 (4), 1459 291, 1460-1469 292-301 (4), 1470 302, 1471 303 (4), 1472 304 (4), 1473 305 (4), 1473 306, 1474-1482 307-314 (4), 1483 315, 1484 316(4), 1485-1504 317-336 (5), 1506 337 (5), 1508 338 (5), 1510-1513 339-342 (5), 1515-1547 343-375 (5), 1548 376, 1549 377 (5), 1550-1603 378-431 (6), 1605-1609 432-436 (6), 1610-1623 437-450 (7), 1625-1635 451-461 (7), 1637-1649 462-474 (7), 1652-1665 475-488 (7), 1666-1693 489-516 (8), 1695-1705 517-527 (8), 1708-1709 528 (8), 1711-1721 530-540 (8) 1722-1728 541-547 (9), 1731 548 (9), 1733-1776 549-592 (9), 1777-1788 593-600 (10), 1790-1797 605-612 (10), 1799-1822 613-636 (10), 1824-1829 637-642, 1831-1836 643-648, 1838-1856 649-667, 1858-1865 668-675, 1867 676, 1869-1873 677-681, 1875-1882 682-689.

ongenummerde achterplaten (niet in album, behalve 1604):
1604, 1624, 1636, 1650, 1651, 1694, 1707, 1710, 1729, 1730, 1798, 1830, 1837, 1857, 1866, 1868, 1874, 1883, 1887
(19 pl)

Illustraties en dergelijke

Voorplaten: 1132, 1146, 1176 (1/4 pl); 1190, 1199, 1207, 1215-1217, 1219-1350, 1352, 1353, 1355, 1360, 1362-1434 (1/2 pl);
1055, 1436, 1440, 1444 (2 pl), 1446, 1448, 1452, 1462, 1467, 1468, 1475, 1479, 1484, 1490, 1493, 1494, 1500, 1506, 1524, 1538, 1563, 1567, 1572, 1580, 1588, 1599, 1605, 1609, 1613, 1616 (2 pl), 1620, 1625, 1629, 1640, 1645, 1662, 1678, 1681, 1685, 1691, 1704, 1709, 1717, 1720, 1725, 1728, 1733, 1736, 1745, 1750, 1756 (2 pl), 1761, 1766, 1775, 1779, 1790, 1795, 1799, 1812, 1823 (2 pl), 1824, 1827, 1829, 1841, 1856, 1885 (1 pl).

1027 een sterretje voor het prinsje (2 blz) tekst Peyo/
1042 (1blz), 1078 (4 blz) de zilveren vissen, tekst P. Fitzgerald
1158 Tour de France spel (Jadoul) $5\frac{1}{2}$ blz. - 1159 2 blz. - 1160 2 blz. - 1161 1 blz.
1186 Illustratie
1190 gag van 1 blz. (Bollie en Billie)
1193 een toren van Babel, tekst Jadoul 3 blz.
1194 een vloek of een zegen, tekst Jadoul 2 blz.
1195 surrogaat talen, tekst Jadoul 3 blz.
1200 doolhof in 4D (spel door Joël) 4 blz.
1205 Venus, tekst C. Page 3 blz.
1211 we gaan met vakantie, tekst + tek. oa Roba
1243 1246 aankondigingen van De Sliert (1 strookje)
1264 aankondiging Macroboek 1 blz.
1265-1288 Macroboek 96 blz. tekst Jadoul en Pasquiez, realisatie Delporte, tekeningen Roba, Jidéhem, Mitacq, G. Roels, Haasman en Piroton 'Een wereld onder de golven'.
1300 2blz. over Macroboek
1303 doorkijkmop 1 blz.
1368 postkaart(je)
1379 1 reklamepagina (Bollie en Billie)
1391 1 blz. door Roba + Jidéhem
1458 $\frac{1}{2}$ blz reklame
1485 Een hondse ogentest, 4 blz, tekst Delporte
1496 Kalender 1967 $1\frac{1}{2}$ blz.
1500 Roba wordt geinterviewd (door Antoine) 1 3/4 blz.
1527 Een zeldzaam stuk $\frac{1}{2}$ blz reklamestrip
1543 1 blz, reklamestrip
1597 aankondiging De Sliert $\frac{1}{2}$ blz
1620 reklame $\frac{1}{2}$ blz.
1627 1 blz reklamestrip - 1691 foto-tekening-montage 3 blz.
1696 1 blz reklamestrip (Bollie en Billie)
1720 1 blz reklamestrip (Bollie en Billie) 1728
1728 1 blz reklamestrip (De Sliert)
1756 Fuifnummer! 1 blz
1766 Goede raad voor kalkoenen 2 blz., tekst Delporte
1771 reklametek. van Bollie en Billie $\frac{1}{2}$ blz.
1807 De hond jaagt het in het honderd 2 blz. reklame van B. enB.
1823 Lente billodie 2 blz., tekst J. Feitjes
1848 Reklametek. B. en B. 1 blz.
1853 Reklamestrip 1 blz. De Sliert
1854 2 blz reklame B. en B.
1879 Reklamestrip van B. en B. 1 blz.
1885 reklamestrip van B. en B. $\frac{1}{2}$ blz.

NOTEN:
De cijfers tussen haakjes staan voor het nummer van het album waarin de gags verschenen zijn.
Ad (1) plaat 30 alleen in album 1 en in Spirou; ad (2) nr. 67 telt 2 platen; ad (4) in totaal 54 gags niet in album verschenen.

De mening van Billie - 2 blz - tekst Yvan Delporte

1368 Vakantie? Een hondenleven 3 blz.
1535 De eeuw van de automobiel
1538 Oom Loek
1544 Die stomme beesten
1551 't Spul op de vijver
1553 Een goede daad
1554 De directeur op bezoek
1556 De Koorts! 1 blz.
1560 Slechte lectuur
1561 Leo de visser
1562 De kat van de buurvrouw
1600 Een hond in een kegelspel
1604 De afwasmachine
1611 De bandopnemer
1614 De vlo
1616 Bonnie
1622 Toerisme
1625 Zo zat de vork in de steel
1642 Een zelfverzekerde jongeheer
1644 Veiligheid
1664 Als alles buiten zo donzig wit is...
1678 Peder
1691 Onze allerbeste wensen
1698 Dierenbescherming
1808 Wie niet jaagt, niet jankt (3 blz)

KUIFJE INDEX

In het najaar verschijnt bij Kommiks B. V. een komplete KUIFJE-INDEX, samengesteld door Har Brok, waarin álle namen mét vindplaatsen e. d. van personen, bendes, schepen, kafees, havens, firmaas, rivieren, steden enz., die in De Avonturen van Kuifje voorkomen, alfabetisch opgenomen zijn: ruim 1200 trefwoorden met een uitgebreide bibliografie.
Teken nu al in en verdien zo een korting van 20% op de winkelprijs van ca. *f* 7,50. Snel een kaartje naar:
Kommiks B. V. - postbus 1167 - Rijswijk zh.

TEKEN IN!

strips uit india

exclusieve import:
STRIPWINKEL
drukwerk
mauritskade 113
amsterdam oost
open: dinsdag t/m za 13 19u

strips van onsterfelijke verhalen uit de mythologie en geschiedenis van India.
+ in kleur
+ 32 pagina's
+ enge se taa
+ f 1,50 p st
30 t/te s voorradig

POSTVERKOOP
bestel per giro
3124786 minstens
10 ex tegelijk

DE BESTE EN NIEUWSTE STRIPS EN ALLE TIJDSCHRIFTEN ALTIJD IN VOORRAAD BIJ **bruna**. OOK IN ONZE STATIONS BOEKHANDELS EN KIOSKEN **EN**, IN ONZE WINKELS DIE NOG **ILA** HETEN

ruim strips in de meer dan 100 filialen van

bruna b.v.*

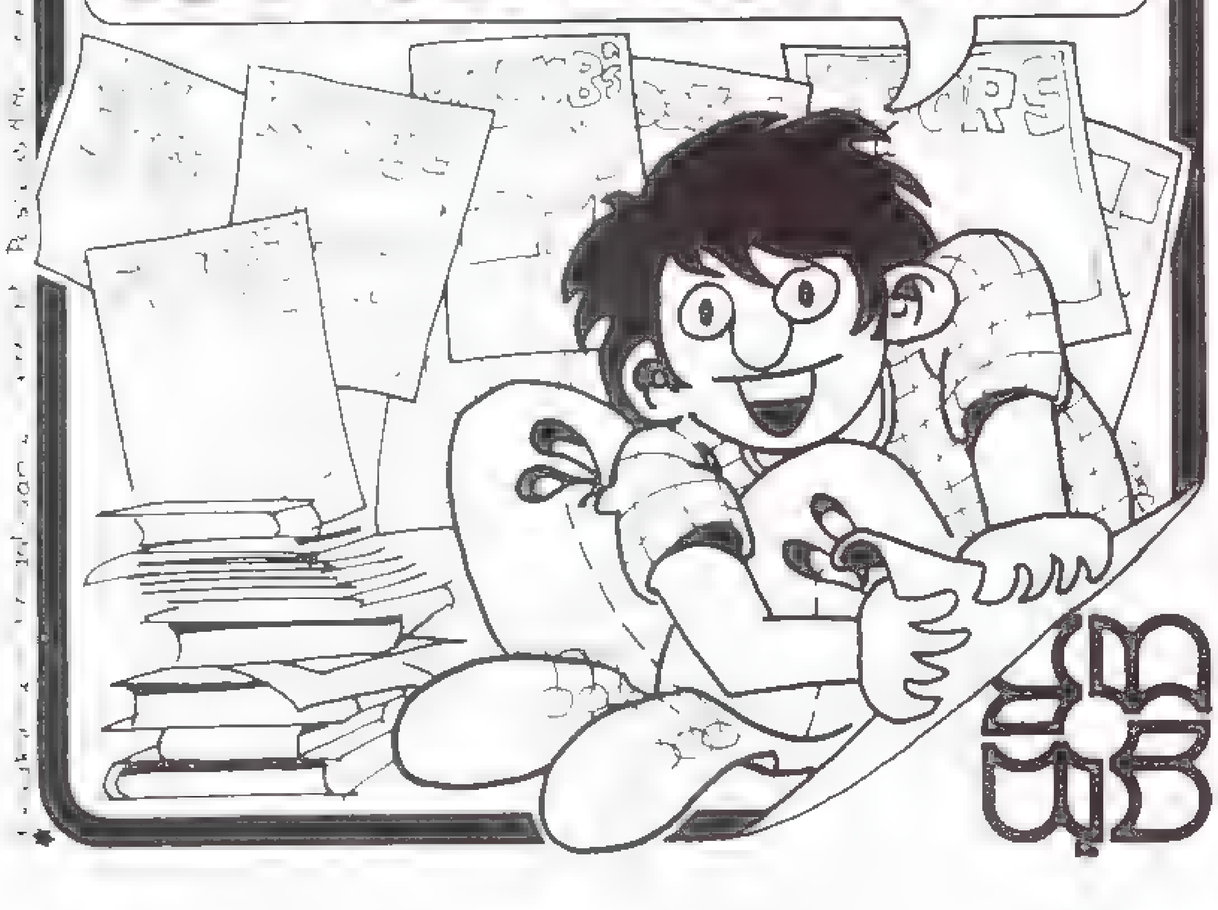

WIJ ZIJN

WEGENS VAKANTIE

GESLOTEN

VAN 22 JULI TOT

& MET 14 AUGUSTUS

KOMMIKS BV

50. 'Hé, wat moet dat daar?' riep de soldaat uit, terwijl hij zijn revolver trok en het wapen dreigend op Eric gericht hield. De Noorman, die volkomen verrast was, draaide zich met schrik om en keek regelrecht in de loop van het gevaarlijke wapen. Langzaam krabbelde hij overeind, wel begrijpend, dat hij op het ogenblik toch niets kon beginnen. Het beste was de man te misleiden. Eric deed net alsof hij volkomen verslagen was en liet gelaten het hoofd hangen. Hierdoor liet zijn belager zich beetnemen. Zijn aandacht verslapte, de arm met de revolver zakte iets en met barse stem beval hij zijn gevangene voor hem uit te lopen naar het kamp. Eric was echter een en al waakzaamheid en van de enkele sekonde, waarin de soldaat een haast ondeelbaar ogenblik het hoofd afwendde om de richting aan te duiden, waarin hij de gevangene wilde laten lopen, maakte Eric een dankbaar gebruik. Bliksemsnel liet hij zich op de knieën vallen en greep zijn bewaker met beide handen bij de benen. De man wankelde en dreigde tegen de grond te slaan, doch halfweg werd zijn vaart gestuit, doordat Eric met de formidabele kracht van een stormram zijn hoofd in de maag van zijn vijand terecht deed komen. De soldaat slaakte een gesmoorde kreet, die nauwelijks hoorbaar was en overging in een diepe zucht. Daarna gleed hij als een zoutzak op de grond.

51. Hoe zacht de kreet van de soldaat ook geweest was, toch was zij voldoende om de argwaan van een paar andere soldaten, die vlak in de buurt waren te wekken. Haastig kwamen zij aangesneld en Eric, die zijn tegenstander bijna onschadelijk had gemaakt, zag zich plotseling omringd door een overmacht van nieuwe vijanden. Hij bood een wanhopige tegenstand en de een na de andere Materiaan maakte op onzachte wijze kennis met zijn mokers van vuisten, doch zij waren verre in de meerderheid en het duurde niet heel lang, voordat zij Eric volkomen overmeesterd hadden. In triomf werd hij naar de tent gedragen, waarachter hij nog zo kort geleden had liggen luisteren. Zijn bewakers sloegen de voorhang opzij en op hetzelfde ogenblik voelde Eric hoe het bloed uit zijn gezicht wegstroomde. Daar voor hem stond Halsa, zijn oude makker, terwille van wie hij deze gevaarlijke tocht had ondernomen. Met een gebaar van vreugde wilde Halsa op hem toe snellen, doch Eric's gedachten hadden in dat ene ogenblik koortsachtig gewerkt en hij gaf zijn vriend een nauwelijks merkbare waarschuwing met zijn ogen. Halsa had hem onmiddelijk begrepen en had zijn gelaat meteen in bedwang. Niet de minste trekking verraadde zijn innerlijke bewogenheid en geen van de hen omringende soldaten had iets van dit korte incident bemerkt. Een van de soldaten, die zich reeds in de tent bevonden, kwam dreigend op het groepje af en te oordelen naar de eerbied, waarmee de anderen hem bejegenden, moest dit de aanvoerder zijn. De inmiddels weer bijgekomen soldaat, die Eric ontdekt had, vertelde, hoe alles zich had toegedragen, waarop de aanvoerder zich tot Eric wendde en hem toesnauwde: 'Vertel op! Wie ben je? Ken je deze man?' Hij wees op Halsa en ging verder: 'Wat heb je gehoord, terwijl je daar lag te luisteren? Waar is de woudkoning en wat heb je met hem te maken? Geef antwoord en denk erom, dat je de waarheid spreekt. Anders zal ik die eruit laten ranselen!' En hij lachte op zo'n gemene manier, dat Eric een huivering van afgrijzen niet kon onderdrukken.

52. Eric begreep, dat zich domhouden zijn enige kans op redding was. Hij gaf niets dan ontwijkende antwoorden, vertelde, dat hij een schipbreukeling was, die verdwaald was geraakt, dat hij achter de tent in de struiken in slaap was gevallen en niets gehoord had, voordat de schildwacht hem wekte, dat hij de gevangene nog nooit eerder gezien had en dat hij nog nooit van de woudkoning gehoord had en nog minder ooit met hem gesproken had. Plotseling echter viel de aanvoerder hem in de rede met een donderend: 'Je liegt man! Spreek de waarheid, of anders zul je binnenkort voor eeuwig het uur verwensen waarop je in onze handen viel!' Eric liet zich echter niet van zijn stuk brengen en hield vol, wat hij eenmaal gezegd had, ook toen de aanvoerder hem met de ijselijkste folteringen bedreigde. Wat de man hem ook vroeg en hoe hij hem dreigde, Eric hield stokstijf vol, wat hij de eerste maal gezegd had en toen de ondervraging bijna twee uur geduurd had, haalde de aanvoerder eindelijk zijn schouders op en beval: 'Boeit hem en brengt hem weg! We zullen nog wel een manier vinden om hem aan het spreken te krijgen en er staan ons nu gewichtiger zaken te volvoeren.' Eric's handen werden geboeid, waarbij de touwen hem zo diep in het vlees sneden, dat hij amper een kreet van pijn kon onderdrukken. Daarna werd hij op ruwe wijze door het kamp gevoerd naar een leegstaande tent, waar men hem onzacht op de grond wierp. De voorhang viel dicht en Eric was alleen.

53. Enkele ogenblikken bleef Eric roerloos liggen om zijn krachten te verzamelen en te luisteren tot de voetstappen van zijn bewakers zich verwijderden en eindelijk helemaal wegstierven. Toen alles stil bleef, liet hij echter geen ogenblik langer verloren gaan. Met grote moeite wrong hij zich in een zittende houding en begon toen met een koortsachtige haast aan zijn touwen te wurmen. Hij moest tot iedere prijs vrij zien te komen. Ten eerste moest Halsa bevrijd worden en bovendien moest de woudkoning gewaarschuwd worden voor het vreselijke gevaar wat hem dreigde. Iedere beweging, die hij maakte, deed Eric pijn. De koorden hadden diep in zijn vlees gesneden. Zijn huid was overal geschaafd en het bloed druppelde uit de wonden. Doch vastbesloten klemde hij zijn kaken op elkaar en trok en wrong net zo lang, totdat hij eindelijk voelde, dat de touwen iets losser begonnen te raken. Hij was bijna aan het einde van zijn krachten, doch vastbesloten hield hij vol en eindelijk, na wat hem een eeuwigheid toescheen gleden de touwen van zijn polsen. Eric wreef zijn pijnlijke armen om de bloedsomloop te herstellen en maakte vervolgens zijn voeten vrij, wat nu het werk van een ogenblik was. Daarna dacht hij na, wat hem nu te doen stond. Hij moest hier vandaan en wel zo gauw mogelijk. Ieder ogenblik dat hij langer talmde kon hem en zijn vrienden noodlottig worden. Doch juist toen hij zich gereed maakte zijn gevangenis te verlaten, hoorde hij zachte schreden buiten, en toen hij voorzichtig naar buiten gluurde, zag hij een soldaat recht op de tentopening afkomen.

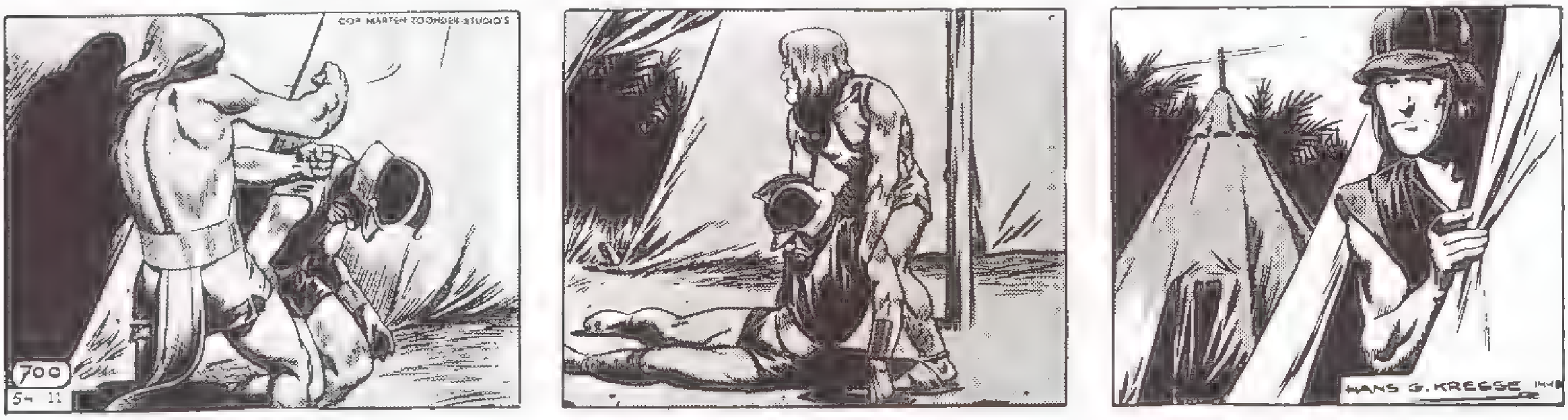

54. Tijd om na te denken had hij niet meer, doch in dezelfde sekonde flitste hem door het hoofd, wat hij doen moest. Met twee geruisloze stappen stelde hij zich op naast de ingang van de tent, waar hij ademloos afwachtte wat er zou gaan gebeuren. De voetstappen kwamen steeds dichter bij. Het was duidelijk dat de soldaat hier binnen zou komen. Misschien was het een bewaker. De nietsvermoedende man stapte de tent binnen en zag met een oogopslag de touwen op de grond liggen en de tent verlaten. Hij wilde zich omdraaien om alarm te slaan, doch het was reeds te laat. Als een blok daalde Eric's vuist op zijn schedel en zonder zelfs maar een kik te geven, zakte de man in elkaar. Eric liet geen moment verloren gaan. Hij sleepte het slappe lichaam verder de tent binnen en begon de soldaat van zijn uniform te ontdoen. Daarna stopte hij de man een prop in de mond en bond hem stevig aan de paal in het midden van de tent. Vervolgens schoot hij haastig in de kleren van zijn verslagen vijand. De man gaf nog steeds geen enkel teken van leven, zodat Eric voor hem voorlopig niet bang behoefde te zijn. Toch moest hij voortmaken, want ieder ogenblik kon er een ander binnenkomen en dan zou het hele spel verloren zijn. Eric gespte zijn koppel om, keek nog even rond of hij niets vergeten had en verliet toen haastig zijn gevangenis. Nu moest hij Halsa zien te bevrijden en wel zo spoedig mogelijk.

55. Zodra Eric de tent uitkwam, hield hij zichzelf zoveel mogelijk in de schaduw. Op een afstand zou niemand hem herkennen en bovendien had Eric goed opgelet, hoe de Materianen hun uniformen droegen en er zorgvuldig voor gewaakt, dat hij geen fouten maakte bij het aantrekken van die vreemde kledij. De kans, dat men hem direkt zou herkennen, was dan ook niet heel groot, doch Eric wilde geen onnodige risiko's lopen. Om geen achterdocht te wekken haastte hij zich niet, doch liep langzaam in de richting van de tent, waar hij Halsa gezien had. Er liepen verscheidene soldaten rond, doch niemand schonk enige aandacht aan hem. Tenslotte had hij zijn doel bijna bereikt, doch daar wachtte hem een nieuwe teleurstelling. Vlak voor de ingang van de tent zat een soldaat op wacht. De man overvallen en onschadelijk maken was uitgesloten bij het heldere licht van de wachtvuren. Dat zou onmiddelijk gemerkt worden, en met geweld kon hij alleen toch niets uitrichten. Daarom nam Eric opnieuw zijn toevlucht tot een list. Hij kroop zover mogelijk in de schaduw van de dichtsbijgelegen tent en riep toen zachtjes: 'pssst!' naar de schildwacht, die onmiddelijk het hoofd ophief. Het duurde niet lang of hij kreeg Eric in de gaten. Deze begon onmiddelijk geheimzinnige gebaren te maken en gejaagd te wenken, terwijl hij een vinger op de lippen legde om de ander te beduiden, dat hij geen gerucht moest maken. Gespannen wachtte hij af wat de schildwacht zou doen en tot zijn vreugde zag hij, dat zijn list scheen te zullen lukken. De nieuwsgierigheid van de man was gewekt. Hij liet zijn post in de steek en begaf zich in de richting van zijn vermeende kameraad.

56. Zodra Eric zag dat zijn plan kans van slagen had, trok hij zich nog dieper in de struiken terug, steeds wenkende, zodat de man hem nieuwsgierig bleef volgen. Eindelijk, uit het gezicht van het kamp en beschermd door een dicht bladerendak, bleef Eric staan. De soldaat aarzelde even en het hart klopte Eric in de keel, bij de gedachte dat alles mislukken zou. Hij begon haastig en onverstaanbaar te fluisteren en weer kreeg de nieuwsgierigheid bij de ander de overhand. Niets vermoedend kwam hij naderbij. Eric spande zijn spieren en op hetzelfde ogenblik, dat de man onder zijn bereik kwam, schoot zijn stalen vuist vooruit en raakte de schildwacht met een doffe bons op zijn slaap. Zonder een kik te geven zakte de man in elkaar. Eric aarzelde geen ogenblik, greep de bewusteloze schildwacht onder de armen en sleepte hem, zonder al te veel gerucht te maken een goed eind de struiken in. Zonder zich verder om de man te bekommeren, liet hij hem daar liggen en haastte zich terug naar de tent, die nu onbewaakt was. Onbevreesd liep hij er op af en begon, alsof het de gewoonste zaak van de wereld was, de sluiting van de voorhang los te maken. Hij moest zich dwingen niet achterom te kijken, waar de soldaten van Materia rondliepen. Ieder ogenblik kon er een naar hem toekomen om te onderzoeken, wat hij daar uitvoert. Doch ook vóór hem dreigt het gevaar. Wie weet of hij Halsa nog in deze tent zal aantreffen. Het kan immers best zijn, dat men hem allang naar een andere verblijfplaats gebracht heeft. Het kan evengoed zijn, dat daarbinnen de aanvoerder ligt te slapen. En toch moet Eric het wagen.

57. Eindelijk, na wat hem een eeuwigheid toescheen, had Eric de voorhang van de tent losgepeuterd, aldoor voorzichtig achterom kijkend, of niemand hem bemerkte. Met een haastige beweging slipte hij tenslotte de tent binnen, waar Halsa nauwelijks een vreugdekreet kon onderdrukken, toen hij zijn trouwe kameraad zag binnenkomen. Hij wilde overeind springen en hem bestormen met een stortvloed van vragen, doch Eric legde de vinger op de lippen en begon vlug de touwen los te maken, waarmee men Halsa gebonden had. Fluisterend vertelde hij Halsa onderwijl wat er allemaal gebeurd was. Zonder het minste gerucht te maken slopen de beide mannen naar de achterkant van de tent. Het was nu zaak om zo spoedig mogelijk hier vandaan te komen, daar er ieder ogenblik iemand kon binnenkomen. Zij slopen onder het tentzeil door en Halsa haalde opgelucht adem, toen hij door het dichte bladerendak weer de sterren zag schitteren. Op handen en voeten verwijderden de twee vrienden zich van de onheilsplek, ervoor wakend, dat zij geen takje deden kraken. En toch hadden zij in alle opwinding een ding vergeten. De schildwacht voor Halsa's tent, die door Eric op zo listige wijze onschadelijk was gemaakt, was langzamerhand uit zijn verdoving ontwaakt en terwijl hij nog wat lodderig om zich heen keek, zag hij plotseling twee donkere schaduwen tussen de struiken verdwijnen. Een blik op de geopende voorhang van de tent vertelde hem genoeg, en terwijl hij luid schreeuwend het hele kamp alarmeerde, begon hij zelf alvast de beide vluchtelingen achterna te zetten.

58. Toen Eric en Halsa de kreten van de schildwacht hoorden, stokte de adem hun in de keel. Het was een lelijke streep door de rekening, dat zij nu reeds ontdekt waren. Er zat niets anders voor hen op, dan zo snel mogelijk te vluchten. Dat was echter niet gemakkelijk. Ze konden in deze sombere wildernis bijna geen hand voor ogen zien. De diepe duisternis hing als een zwaar gordijn om hen heen en voortdurend struikelden zij over takken en slingerplanten, welke hun overal de weg versperden. Hun achtervolgers, en dat waren er nu reeds velen, hadden daar minder last van. Zij waren uitgerust met felle zakschijnwerpers, die een verblindende lichtstraal vooruitwierpen en zij behoefden slechts het spoor te volgen dat de twee vluchtelingen achterlieten. Eric en Halsa zagen de gevaarlijke lichten steeds dichterbij komen. Moeizaam en struikelend zochten zij hun weg door de dreigende, dichtbegroeide wildernis, waar zelfs het maanlicht niet kon doordringen. Zij haalden hun handen open aan venijnige doornen, hun benen waren geschaafd en zij konden nauwelijks meer vooruitkomen. Het ongewone uniform hinderde Eric en belemmerde hem in zijn bewegingen. Plotseling nam hij een besluit. 'We halen het niet,' fluisterde hij tot Halsa. 'Het is beter dat we ieder een andere kant opgaan. Dan raken ze het spoor kwijt en misschien heeft dan een van ons beiden een kans om te ontkomen.' Nauwelijks had hij die woorden gezegd of een der lichtbundels verscheen plotseling vlak bij hen. 'Liggen!' fluisterde Eric en hij trok Halsa plat in de struiken, waar ze beiden roerloos bleven liggen. Ze durfden nauwelijks adem te halen, terwijl ze gespannen luisterden naar het ritselen van de bladeren en het kraken van de takken, dat steeds dichterbij kwam. In een adembeklemmende spanning zagen zij hoe de lichtbundels door het bladerendak boven hun hoofd drongen en plotseling hoorden zij een luide triomfkreet. Het glanzen van Eric's helm had hen verraden. Zij waren ontdekt.

59. Bijna op het zelfde ogenblik zetten zij het op een lopen, terwijl achter hen een gehuil van woede opging. De triomfkreet van de eerste soldaat had nu ook de anderen naderbij gelokt en met zijn allen begonnen zij opnieuw de achtervolging. De lichtbundels van hun lantaarns boorden door de duisternis en verrieden duidelijk het spoor van de twee vluchtelingen, die al het nadeel aan hun zijde hadden. Ze konden nauwelijks meer vooruit. Takken zwiepten hen in het gezicht en vooral Halsa was aan het eind van zijn krachten, door alles wat hij reeds meegemaakt had. Een ogenblik scheen het, of hun achtervolgers het spoor bijster waren geraakt. Zij hadden een kleine voorsprong en van dat ogenblik maakte Eric gebruik. 'Hier moeten onze wegen zich scheiden,' fluisterde hij. 'Wanneer ze ons allebei te pakken krijgen, is het met ons gedaan. We zien elkaar terug bij de boom met de doodskop, je weet wel, die de grens aangeeft van het rijk van de woudkoning. Ga daar naar toe en wacht op me. We zullen elkaar terugvinden. Vaarwel!' Even later was Halsa verdwenen en Eric, nu alleen in dit ondoordringbare woud, begon zich een weg in de tegenovergestelde richting te banen. Doch hij was nog niet zo heel ver, toen hij plotseling een luid triomferend gebrul hoorde. In de verte kon hij duidelijk een verward stemmengemompel onderscheiden en toen hij omkeek zag hij het flauwe schijnsel van de lichtbundels tussen de bladeren. Hij bedacht zich geen ogenblik, maar keerde op zijn schreden terug, het pistool dreigend in de opgeheven vuist. Na enkele minuten zag hij een aantal gedaanten tussen het gebladerte bewegen en toen hij voorzichtig naderbij sloop, werden zijn angstige vermoedens bewaarheid. Men had Halsa opnieuw gevangen genomen!

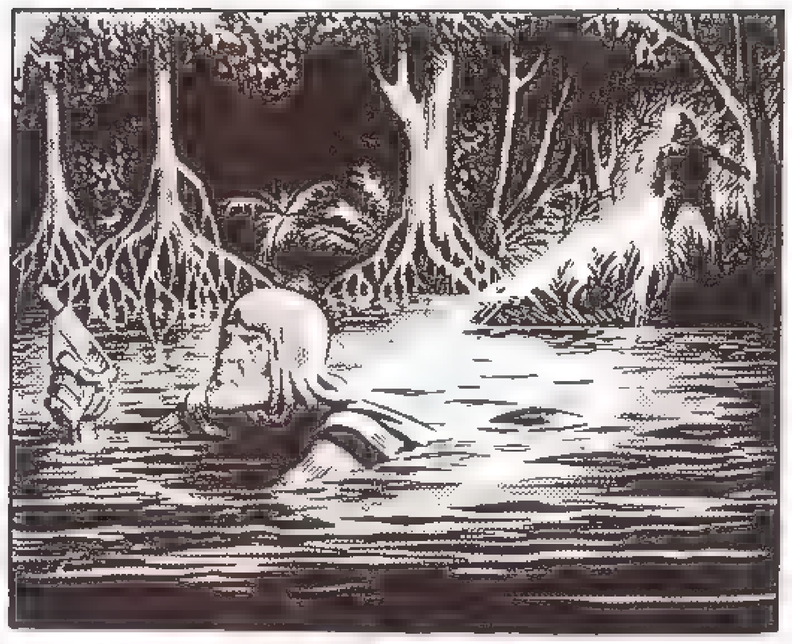

60. Juist wanneer Eric wil ingrijpen, hoort hij soldaten achter zich; een andere groep heeft zijn spoor gevolgd en nu is ook Eric ontdekt. Tijd om te vluchten is er niet meer. Eerst moet hij zijn achtervolgers onschadelijk zien te maken. Dreigend gaat de revolver in de hoogte en zonder aarzelen vuurt hij op de toesnellende soldaten, waarvan er enkele in het zand bijten. Dat geeft hem een nieuwe voorsprong. Met een paar sprongen is hij in de struiken verdwenen. Onder dit alles door heeft hij zijn plan reeds gemaakt. Voor alles moet hij thans de woudkoning zien te bereiken en hem waarschuwen voor de laaghartige valstrik, die de soldaten van Koningin Ergosa hem willen bereiden. Hij rent weg in de richting van de rivier, terwijl hij achter zich voortdurend luide kreten hoort. Men is hem alweer op het spoor. Maar gelukkig! De wildernis wordt iets minder dicht en wanneer hij nog even doorloopt ziet hij in de verte het water van de rivier glinsteren in het licht van de maan. Zonder gerucht te maken, laat hij zich even later in het water glijden en met krachtige slagen zwemt hij naar de overkant. Hij is echter nauwelijks over de helft, wanneer plotseling een lichtbundel over het water glijdt. Weer is hij ontdekt! Hij zwemt zo hard hij kan en met een zucht van verlichting voelt hij na enkele minuten, dat hij de andere oever bereikt heeft. Nu zo snel mogelijk de beschutting van het bos opzoeken. Moeizaam klautert hij op de andere kant, maar de soldaat op de andere oever mikt zorgvuldig, een schot klinkt, een vuurstraal schiet over het water en getroffen zakt Eric langzaam door zijn knieën en glijdt dan zonder een geluid te geven, half in het water.

61. Nog even bleef de lichtbundel op hem gericht, doch toen namen de soldaten aan dat zij de vluchteling voorgoed onschadelijk hadden gemaakt en met een cynische opmerking op de lippen verdwenen zij tussen de struiken. Het was een geluk, dat Eric niet met zijn hoofd in het water gevallen was, daar hij anders zeker verdronken zou zijn. Nu kwam hij na enige tijd uit zijn bewusteloosheid bij. De wond in zijn rug bezorgde hem een stekende pijn en het bloedverlies had hem dermate uitgeput, dat hij zich nauwelijks kon bewegen. Hij klappertandde van de kou en van de koorts en zijn hoofd bonsde. Vaag herinnerde hij zich dat hij op weg was naar de woudkoning, die zo spoedig mogelijk gewaarschuwd diende te worden voor het gevaar, dat hem dreigde. Met een uiterste krachtinspanning trachtte Eric zich tegen de kant op te werken, doch iedere beweging deed hem zachtjes kreunen van de pijn. Zijn mond was als leer zo droog en hij kon niet eens meer de kracht opbrengen om zijn lippen vochtig te maken. Weer sjorde hij zichzelf iets hoger tegen de kant op. Alles golfde voor zijn ogen op en neer en het bloed gonsde aan zijn slapen. Doch hij moest de woudkoning waarschuwen, dat was het enige, dat hem helder voor de geest stond. In een laatste wanhopige poging hees hij zichzelf uit het water, doch deze beweging was teveel voor hem geweest en voor de tweede maal verloor hij het bewustzijn. Inmiddels hadden de soldaten Halsa in triomf naar het kamp teruggevoerd en na een korte poos vertelde de aanvoerder hem, dat Eric dood was. 'Hij zal je niet voor de tweede maal bevrijden, voegde hij er met een gemene grijns aan toe. Vervolgens gaf hij bevel om direkt alles in gereedheid te brengen voor het plan om de woudkoning in handen te krijgen, waarbij Halsa als lokaas zou moeten dienen.

62. Langzaam sloeg Eric de ogen op en keek verwonderd om zich heen. Pas heel langzaam drong het tot hem door, wat er allemaal gebeurd was en met een kreet van pijn, veroorzaakt door de plotselinge beweging, ging hij rechtop zitten. Hij moest daar wel heel lang gelegen hebben. De zon stond hoog aan de hemel, het moest wel een stuk in de middag zijn. Plotseling stond hem alles weer helder voor de geest! De woudkoning was in gevaar! Hij moest gewaarschuwd worden, direkt! Als het niet reeds te laat was! Zo goed en zo kwaad als het ging, begon Eric haastig zijn wond te reinigen met de soldatenrok, waarvan hij een stuk in het water had gedoopt. De kogel moest diep zijn doorgedrongen en Eric voelde maar al te goed, hoe het bloedverlies hem verzwakt en uitgeput had. En toch mocht hij geen ogenblik langer wachten. Iedere minuut kwam er thans op aan. Strompelend begaf hij zich op weg. Hij voelde zich duizelig en zwak op zijn benen, maar hij zette zijn tanden op elkaar en dwong zich om verder te gaan. Hij wist op geen stukken na, waar hij zich precies bevond, doch de gedachte aan het gevaar, waarin de woudkoning verkeerde, liet hem geen rust en dreef hem verder, steeds dieper het woud in. Doch plotseling bleef hij stokstijf staan. De adem stokte hem in de keel en al het bloed vloeide weg uit zijn gezicht. Kort na elkaar had hij drie droge scherpe knallen gehoord. Drie knallen! Dat kon slechts een ding betekenen. Men had de woudkoning gevangen genomen!

63. Een groot gevoel van moedeloosheid bekroop Eric. Het liefst had hij zich op de plaats waar hij stond in het gras laten vallen, zijn ogen gesloten en alles verder aan het toeval overgelaten. De wond in zijn rug veroorzaakte hem een voortdurende afschuwelijke pijn en bovendien was hij uitgeput en verslapt door al het bloedverlies. Hij zocht steun tegen een boomstam en kreunde zachtjes. De woudkoning gevangen. Nu was alles verloren! Doch dit ogenblik van zwakte duurde gelukkig niet lang. Plotseling drong het duidelijk tot hem door, dat hij de strijd niet mocht opgeven, dat hij de woudkoning nu niet aan zijn lot over mocht laten. Juist nu niet, nu de toestand zo hopeloos scheen. En bovendien was Halsa er nog, Halsa die zich in de macht der Materianen bevond en tot iedere prijs gered moest worden. Langzaam en moeilijk begon Eric de terugtocht naar de rivier. Opnieuw zou hij Materia moeten binnendringen, aangezien dat de enige manier was om iets voor zijn vrienden te kunnen doen. Na een ware martelgang - iedere stap en iedere beweging veroorzaakte hem zo'n pijn, dat hij het wel kon uitschreeuwen - bereikte hij tenslotte de waterkant, waar hij als aan de grond genageld bleef staan. Daar in de verte op een grote platte schuit, die door Materianen langs de oever werd voortgetrokken, stond de stalen kooi, die hij in het tentenkamp had gezien. En vaag kon hij achter de tralies een donkere schaduw zien bewegen: de woudkoning, gevangen als een dier, op weg naar Materia waar hem ongetwijfeld een vreselijk lot wachtte. Eric kreunde en trok zich dieper in de wildernis terug, hij begreep dat hij thans de stroom onmogelijk zou kunnen oversteken. Hij moest eerst wachten op de bescherming van het duister van de nacht. Doelloos dwaalde hij door het woud tot hij plotseling voor zich uit een gerucht hoorde en iets tussen de takken zag bewegen.

64. Ademloos wachtte Eric af, iedere zenuw gespannen. Als dit een nieuwe vijand was, zou de strijd wel spoedig beslist zijn. Verzwakt en ongewapend als Eric was, voelde hij zich niet in staat om aan veel nieuwe gevaren het hoofd te bieden. Doch plotseling weken de struiken van elkaar en toen Eric zag wie er tevoorschijn trad, slaakte hij een kreet van blijdschap. Het was Chu, de trouwe chimpansee en kameraad van de woudkoning. Het dier herkende Eric onmiddelijk en maakte opgewonden geluidjes. Hoe betreurde Eric het, dat hij de taal van het dier niet kon verstaan en met hem spreken zoals de woudkoning dat kon. Doch Chu scheen er anders over te denken. Hij danste opgewonden om Eric heen telkens wonderlijke geluiden makend. Soms trachtte hij Eric bij de hand voort te trekken en ineens drong het tot de Noorman door, wat het dier wilde, hij moest meegaan. Het was alsof de aap verheugd was, toen hij zag, dat Eric hem begrepen had. Snel liep hij voor hem uit het bos in, doch weldra merkte hij, dat Eric niet zo vlug vooruit kon komen en hij vertraagde het tempo. Nadat zij geruime tijd gelopen hadden, kwamen zij eindelijk op een open plek in de wildernis en Eric begreep onmiddelijk, dat het schrandere dier hem naar de plaats had willen brengen, waar het drama zich had afgespeeld. Rondom de valkuil, waarin de stalen kooi verborgen was geweest, lagen de lichamen van de trouwe wakers van de woudkoning, de leeuwen. Zij moesten dapper gestreden hebben, want hier en daar zag Eric de bewegingloze gestalten van de door hen gedode Materianen liggen. Doch hun hulp had niet mogen baten. De afschuwelijke list was gelukt en de woudkoning bevond zich in gevangenschap.

65. Eric zette zich een ogenblik neer en dacht lang en ingespannen na. Het waren geen geringe moeilijkheden waarvoor hij zich geplaatst zag, want wat kon hij, zwak en ongewapend als hij was, uitrichten tegen de talloze goedbewapende Materianen. Daar kwam nog bij, dat de soldaten de woudkoning heus niet in het tentenkamp gevangen zouden hebben, doch hem wel naar hun hoofdstad zouden brengen. Hoe moest hij daar, zonder enige hulp doordringen. Het angstzweet brak hem uit, als hij dacht aan het vreselijke lot, dat zijn vrienden bedreigde, want de woudkoning had hem wel zoveel van koningin Ergosa verteld, dat hij begreep, dat zij van haar geen genade te verwachten hadden. Stilletjes en verslagen zat Chu bij hem en een tijd lang staarden ze somber naar het afschuwelijke toneel voor hen. Doch eindelijk bedacht Eric dat ze hier toch ook niet langer konden blijven. Het was zelfs gevaarlijk, want ieder ogenblik konden de Materianen terugkeren om de lichamen van hun dode kameraden te halen. Zuchtend begaf hij zich dus opnieuw op weg en Chu volgde hem op korte afstand met neerhangende schouders. Doch plotseling klaarde het gezicht van Eric op. Ineens herinnerde hij zich, dat hij hier nog eens gelopen had met de woudkoning en met Halsa, die toen beiden nog in vrijheid waren en plotseling had de woudkoning zijn handen aan zijn mond gezet en een kreet geslaakt, een vreemde kreet, die schalde door de wildernis. Zelfs die kreet herinnerde Eric zich nog goed. Hij bracht zijn handen aan de mond en begon te roepen en Chu, die al die tijd verbaasd naar hem had gekeken, scheen ook opeens een idee te krijgen.

66. Nog eens schalde Eric's roep door de jungle en nog eens en toen wachtte hij af in ademloze spanning. Zou hij zich niet vergist hebben? Zou hij de roep goed hebben onthouden en overgebracht? En ook Chu wachtte. Zijn droefheid was plotseling verdwenen en in zijn schrandere ogen blonk een hoopvolle blik. En ja, nadat de Noorman en de chimpansee zo enkele ogenblikken roerloos hadden staan wachten, hoorden zij in de verte een luid gedreun, dat snel naderbij kwam. Takken kraakten en de boomtoppen begonnen heftig te bewegen en even later kwamen de eerste twee woudreuzen tevoorschijn! De olifanten! Dat was het wat Eric zich herinnerd had en zo'n indruk had de vreemde kreet waarmee de woudkoning hen geroepen had, op hem gemaakt, dat ze foutloos in zijn gehoor was blijven hangen. Zwaaiend en schommelend kwamen de reusachtige dieren met hun kleine, slimme oogjes naderbij en schaarden zich, zonder een geluid te geven om Eric en Chu, die zij vol verwachting aankeken. Maar nu kwam het moeilijkste nog! Want al had Eric de roep van de olifanten onthouden, hun taal kende hij niet en hij kon zich dus ook niet, zoals de woudkoning, tegenover hen verstaanbaar maken. Hij trachtte echter met gebaren en allerlei geluiden duidelijk te maken, dat de dieren hem moesten volgen, omdat hun meester in gevaar was, en het leek wel, alsof zij hem begrepen. Voortdurend kwamen er meer uit de wildernis tevoorschijn, doch nadat een reusachtige mannetjesolifant, die de aanvoerder scheen te zijn enige malen luid getrompetterd had, als om zijn bevelen over te brengen, schaarden zij zich zwijgend in een rij.

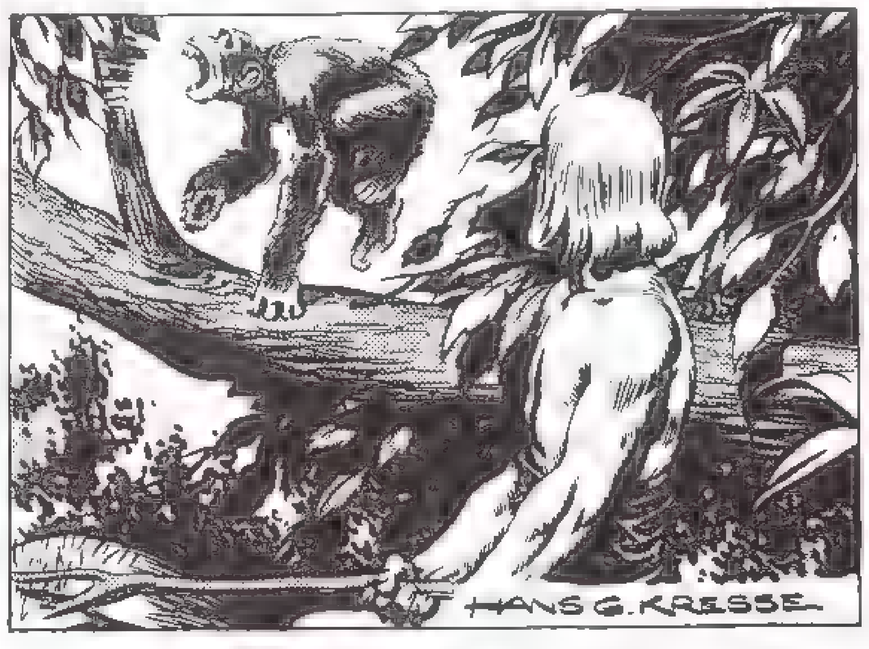

67. Eric sloeg dit grootse defilé met angst in het hart gade. Hij verwachtte ieder ogenblik dat de dieren zich tegen hem zouden keren, en dan was het beslist met hem gedaan. Maar al te goed wist hij, dat een mens tegen deze kolossen geen enkele kans had, wanneer zij er op uit waren hem te vernietigen. Doch de olifanten schenen zijn bedoeling begrepen te hebben. Zij bleven rustig, zelfs toen Eric zich met een kloek gebaar vermande, de aanvoerder deed knielen en op zijn rug klom. Onmiddelijk schaarden de anderen zich achter hem. Ook Chu scheen drommels goed te weten, wat Eric van plan was, want met een vlugge zwaai wipte hij op de rug van een andere olifant. Maar juist toen Eric het sein tot vertrekken wilde geven, viel het hem op dat Chu zich zonderling gedroeg. Opgewonden wipte hij heen en weer op de rug van de olifant en Eric vroeg zich verwonderd af, wat de chimpansee in de zin kon hebben. Opeens zag Chu een overhangende tak, waaraan hij zich ophees en een ogenblik later zat hij in de boom vlak boven Eric's hoofd. Hij danste op een allerzonderlingste manier over de takken en juist toen Eric hem iets toe wilde roepen, stootte hij een schelle kreet uit, die galmend door de wildernis klonk. Chu scheen nu helemaal van de wijs te zijn. Hij sloeg zich op de borst, danste als een gek op en neer en liet telkens zijn zelfde kreet horen. In stomme verwondering sloeg Eric hem gade, zich afvragend wat de reden voor het vreemde gedrag van het dier kon zijn.

68. Doch na een poosje scheen van heel ver weg een echo van de kreten van Chu te komen, en zodra de chimpansee dat geluid gehoord had, werd hij rustiger. Alleen liet hij nog een enkele keer zijn roep weerklinken, waarvan de echo steeds dichterbij scheen te komen. En plotseling zag Eric tot zijn grote verbazing een aantal chimpansees, die zich behendig door de takken van de bomen slingerden en zich om Chu heenschaarden. Deze was nu blijkbaar in druk gesprek met de nieuw aangekomenen. Hij uitte afwisselend grommende keelklanken en hoge piepgeluiden en de andere apen knikten instemmend. Ineens begreep Eric de bedoeling van Chu. Toen het schrandere dier Eric de olifanten had zien roepen, had het plotseling gedacht, wat jij kunt, kan ik ook en onmiddelijk had hij met zijn gill endè strijdkreet zijn makkers te hulp geroepen. Nog steeds kwamen zij van alle kanten aansnellen en nadat zij een ogenblik hadden gesnaterd, schaarden ook zij zich in het gelid en zochten een plaatsje uit op de ruggen der olifanten. Eric's zelfvertrouwen keerde terug. Hij had nu een formidabele strijdmacht bij elkaar, waarmee, hij in elk geval wel iets zou kunnen uitrichten. Vastberaden klemde hij zijn kaken op elkaar. Thans kon hij de Materianen laten zien, dat zij met een koningszoon uit het hoge Noorden te maken hadden. In zijn ogen blonk een vurige gloed, toen hij het sein tot vertrek gaf, waarop de zonderlinge stoet zich in beweging zette.

69. Langzaam ging het nu voorwaarts. De olifanten hadden niet de minste moeite om de weg door de wildernis te vinden, doch het scheen alsof zij er voortdurend op bedacht waren, dat zij passagiers op hun rug hadden en zich daarom ekstra voorzichtig bewogen. Eric had nu veel minder last van de wond. Hij rustte heerlijk uit en voelde zijn krachten toenemen. Het vooruitzicht binnenkort misschien zijn vrienden uit hun ellendige gevangenschap te kunnen bevrijden met behulp van zijn zonderlinge strijdmacht lachte hem toe en beurde hem helemaal op, zodat hij zijn sombere stemming al spoedig vergat. Het duurde niet lang voor zij opnieuw de rivier bereikt hadden, die zij nu zonder aarzelen overstaken. Voor de logge kolossen leverde de snelle stroom geen enkel bezwaar op. Rustig waadden zij er doorheen en even later was de andere oever bereikt. Eric liet nu een ogenblik stil houden en maakte Chu door middel van gebaren duidelijk, dat hij vooruit moest gaan om te zien of hij iets bijzonders kon ontdekken. De slimme chimpansee begreep hem direkt en was weldra tussen de bomen verdwenen. Handig slingerde hij zich van tak tot tak, terwijl de olifanten hem in veel langzamer tempo volgden. Chu had weldra een plek bereikt, vanwaar hij een prachtig uitzicht op het tentenkamp van de Materianen had, en hij keek gespannen in de verte om te zien, of hij iets bijzonders kon ontdekken. In het kamp had men inmiddels het gedreun van de naderende kudde olifanten gehoord, en hoewel de soldaten van Materia geen flauw vermoeden hadden van wat er precies aan de hand was, voelden zij zich toch niet gerust en onmiddelijk werd dan ook een kring van zwaar gewapende schildwachten rondom het kamp getrokken.

70. Log schommelend naderde door de duistemis de stoet der olifanten. De grond dreunde onder hun zware schreden - en met het zware dreunen van hun stappen en het kraken en splinteren der bomen, die zij op hun weg omwierpen, mengde zich het opgewonden geschreeuw en gegil der chimpansees. Voor de Materiaanse soldaten was dit alles een angstwekkend geluid, dat zij nog niet konden verklaren, maar waar zij weinig goeds van verwachtten... maar voor Intor, de woudkoning in zijn kooi, was dit een teken der naderende bevrijding. Hij, die zijn gevangenschap tot nu toe zwijgend en uiterlijk onbewogen gedragen had, sprong nu overeind en stootte de kreet uit, waarmee hij de grijze reuzen in het oerwoud altijd tot zich riep. 'Te wapen! Mannen, te wapen!' brulde de aanvoerder der Materianen. Hij was op allerlei voorbereid - daar was hij soldaat en aanvoerder voor - maar niet op wat er zou komen. Zijn onrustige stemming en zijn angst sloegen op zijn manschappen over, en er ontstond in het kamp een wild heen en weer geren... en intussen naderde onafwendbaar, dreigende, het woud-leger..... En toen dit machtige leger van olifanten met hun zonderlinge berijders zich plotseling baan brak uit het woud en voor het kamp opdoemde, waren de schildwachten zo overmand van schrik, dat zij aan geen verzet meer dachten. De olifanten stevenden onbevreesd recht op hen af, en terwijl de chimpansees een koor van schrikwekkende gillen aanhieven, droegen Eric's welgerichte pijlen er het hunne toe bij om schrik te verbreiden in de gelederen der Materianen.

wordt vervolgd

TE BESTELLEN BIJ KOMMIKS BV:

Via giro 3086024 tnv Kommiks BV, dr. Junghuhnstraat 33, Rijswijk zh. Graag ƒ 1,- ekstra voor porto en administratiekosten. Mochten er bestelde titels uitverkocht zijn, dan wordt het geld zo vlug mogelijk teruggestort.

Schtroumpf

7	Linus/Mézières	ƒ 4,90
8	Cuvelier	ƒ 4,90
13	Gotlib	ƒ 4,90
14/15	Hergé	ƒ 8,90
17/18	Greg/Paape	ƒ 8,90
20	Martin	ƒ 4,90
21	Macherot	ƒ 4,90
22	Goscinny	ƒ 5,90
23	Uderzo	ƒ 5,90
24	Bretecher	ƒ 5,90

Canard Sauvage

2	ƒ 4,90
3	ƒ 4,90

Falatoff

14/15	ƒ 3,25
16/17	ƒ 3,25
18/19	ƒ 3,25
20/21	ƒ 3,25
22/23	ƒ 3,95

Album 1 ƒ 17,25

Serie Bête et Méchante

La vie compliquée de Georges (wolinski)	ƒ 9,35
On ne connait pas notre bonheur (Wolinski)	ƒ 9,35
Mon Papa (Reiser)	ƒ 9,35
Il est trop intellectuel (Gébé)	ƒ 9,35
L'an 01 (Gébé)	ƒ 9,35
Il est fou (Gébé)	ƒ 9,35
Le dernier salon où l'on cause (Copi)	ƒ 9,35
La vie des gens (Fournier)	ƒ 9,35
Les aventures de Tom Blanc (Willem)	ƒ 9,35
Drames de famille (Willem)	ƒ 9,35
Le journal de Catherine (Cabu)	ƒ 9,35
Faut-il vous l'envelopper (Soulxs)	ƒ 9,35
Chez les obsedes (Willem)	ƒ 9,35

Charlie

55	ƒ 5,00
56	ƒ 3,25
57	ƒ 4,25
58	ƒ 4,25
59	ƒ 4,25
60	ƒ 4,25
61	ƒ 4,25
63	ƒ 4,25
64	ƒ 4,25

Hop
nieuw Franstalig stripfanzine ƒ 4,90

51/52	Nero, Gotlib	ƒ 3,75
53/54	Alex, Baard en Kale	ƒ 3,75
55/56	Peter de Smet, Philippe Druillet	ƒ 3,75
57/58	Buck Danny, oud Toonder-werk, Daan Jippes	ƒ 3,75
59/60	50 jaar Disney (Dagobert Duck)	ƒ 3,75
61	Peanuts, Maroto	ƒ 2,25
62	Arman en Ilva	ƒ 2,25
63	Walthéry, Kresse's Indianenstrips	ƒ 2,25
65	Hermann, Kloezeman	ƒ 2,25
65 plus	Tibet, herdruk Rik Ringers	ƒ 2,25
66	Franquin, Guust-gags, The Spirit	ƒ 2,25

Vanaf nr. 62 (vervolg)herdruk 'De Wonderen van Mu'.

Underground comics

Zap 0	Cheech Wizard
Zap 1	Armageddon 1
Zap 4	Tits and Clits
Zap 5	Wimmens comic 1
Zap 7	Wimmens comic 2
Peoples Comic	Greaser 1
XYZ funnies	Greaser 2
Funny animals	Feelgood funnies 2
Uneeda	Dr. Atomic 1
Despair	Dr. Atomic 2
Skull 4	Captain Guts 2
Skull 5	Captain Guts 3
Slow Death 3	Heart
Slow Death 4	Super soul
Slow Death 5	O. K. 1
Spasm	O. K. 2
Brain Fantasy	

Al deze comics kosten ƒ 2,40 per stuk en bij afname van 5 of meer ƒ 2,20 per stuk.

Cozmic comics

Cozmic comics 2	ƒ 2,50
Cozmic comics 4	ƒ 2,50
Cozmic comics 5	ƒ 2,50
The trials of nasty tales	ƒ 2,50
Edwards Heave comics	ƒ 2,50
Zip comics 1	ƒ 2,50
Rock 'n' Roll madness 1	ƒ 2,50

Tante Lenie Presenteert

3	ƒ 1,50
4	ƒ 1,50
5	ƒ 1,50
6	ƒ 1,50
7	ƒ 1,50
8	ƒ 1,50
9	ƒ 1,50
11	ƒ 1,50
12	ƒ 1,50
13	ƒ 1,50
14	ƒ 1,50
15	ƒ 1,50

Real Free Press nr. 6 ƒ 5,00

The Spirit 1 ƒ 3,00
The Spirit 2 All about P'Gell ƒ 3,00

Oude nummers Stripschrift

15	Panda en de meester-riolist	ƒ 2,25
16	Secret Agent X 9	ƒ 2,25
17	Sjors van de Rebellenclub	ƒ 2,25
18	Bruintje Beer	ƒ 2,25
19	Paulus de Boskabouter	ƒ 2,25
20	Prins Valiant	ƒ 2,25
22	Robbedoes en Kwabbemoot	ƒ 2,25
25/26	Kresse nummer	ƒ 3,25
31/32	Science fiction (Flash Gordon)	ƒ 3,25
33/34	Ketelbinkie	ƒ 3,25
35/36	Kuifje	ƒ 3,25
37/38	MAD	ƒ 3,25
39/40	Western (Lucky Luke)	ƒ 3,25
41/42	Piloot Storm	ƒ 3,25
43/44	Griezelnummer	ƒ 3,25
45/46	Guus Slim	ƒ 3,25
47/48	Giles, Blauwbloezen, Johan + Pirrewiet	ƒ 3,25
49/50	Spaanse strips, Blake en Mortimer	ƒ 3,75

NADER TOT KUIFJE 3

Naast en meestal vóór de albumuitgave van de avonturen van Kuifje zijn in verschillende bladen (en kranten) in de Nederlandse taal die avonturen in afleveringen gepubliceerd. Omdat zulke publikaties precies te dateren zijn, zijn ze vooral als ze afwijken van de latere albums van groot belang. Hergé zegt er zelf van dat ze regelmatig van de albums afwijken ('Ja, soms is er geknipt, soms wat verlengd, (...) De albums zijn niet altijd identiek' (1)). Een tweetal opsommingen van deze in losse afleveringen verschenen avonturen zijn inmiddels indirekt al gepubliceerd met de bibliografieën van de volgende stripbladen:
-Kuifje, door T. Neve en N. Noordermeer: Kuifje (-bibliografie), Amsterdam 1971, blz. 10-18, en
-Pep, door Atol (of A. Tol?): Complete PEP-bibliografie 1962-1971, in CISO-magazine nr. 2 (1972), blz. 4-15.
Voor de volledigheid moet hier toch ook voor het franstalige deel genoemd worden de Hergé-bibliografie van Dominique Labesse in Schtroumpf nr. 14/15 (1971), blz. 71-72, getiteld Bibliographie de Hergé, een overzicht van alle albums en publikaties in afleveringen in Le Petit Vingtième, Le Soir Jeunesse en Journal Tintin, op blz. 73 van Louis Teller de inventarisatie van Tintin (édition belge) en op blz. 74 die van Tintin (édition francaise) door Louis en A. Cance. De nederlandse overzichten zijn eigenlijk voor de specifiek in Kuifje geinteresseerde lezer veel te beknopt, eigenlijk alleen de datering wordt gegeven: het overige werk wordt (terecht) aan specialisten overgelaten. Tot nog toe ontbreekt een bibliografie van Kuifjes avonturen in De Katholieke Illustratie. Dat is op zich niet zo vreemd omdat dit weekblad geen speciaal stripblad was, maar toch blijft het niet-signaleren van deze editie een gebrek omdat de daar afgedrukte plaatjes en tekst vaak afwijken van de albums en/of van de Kuifje- of Pepversies. Daarom heb ik eens een aantal uren ervoor uitgetrokken om op de Amsterdamse Universiteitsbibliotheek (die dit blad kompleet bezit) alle jaargangen na te snuffelen op de erin verschenen Kuifje-verhalen.
Het resultaat staat hieronder afgedrukt alsook de 6 stroken die in de albumversie ontbreken.
Vooraf nog dit: per nummer van De Katholieke Illustratie (verder afgekort als K. I.) verscheen tot 1968 één (album-) bladzijde, daarna twee per nummer. Het copyright berust zoals altijd 'by Uitg. Casterman'.

1. Kuifje, de wereldberoemde verslaggever in
Het Geheim van De Eenhoorn.
Aankondiging: jg. 87, nr. 52 (25-12-53). Verschenen vanaf jg. 88, nr. 1 (2-1-54) tot en met jg. 89, nr. 9 (26-2-55) in 61 afl.
Formaat 17 x 23; met één (wisselende) kleur ingekleurd, tekst wijkt af van het album, bijv. Haddock noemt Kuifje regelmatig 'je' in plaats van 'U'.
In afl. 61 zegt Haddock op strook 1 'Ik ga nog liever naar.....' in plaats van 'Ik ga nog liever naar het Leger des Heils', terwijl blz. 61 en 62 samengedrongen zijn tot één aflevering. Hierdoor ontbreken de twee laatste plaatjes van het album in de K. I.

2. Kuifje, de wereldberoemde verslaggever in
De Schat van De Eenhoorn (=album De Schat van Scharlaken Rackham
Aankondiging: jg. 89, nr. 9 (26-2-55). Verschenen vanaf jg. 89, nr. 10 (5-3-55) tot en met jg. 90, nr. 19 (12-5-56) in 62 afl.
Formaat 17 x $23\frac{1}{2}$; met één (wisselende) kleur ingekleurd, tekst wijkt af van het album.

3. Kuifje, de wereldberoemde verslaggever,in
De Geheimzinnige Ster.
Aankondiging: jg. 90, nr. 19 (12-5-56). Verschenen vanaf jg. 90, nr. 20 (19-5-56) tot en met jg. 91, nr. 29 (20-7-57) in 62 afl.
Formaat 17 x $23\frac{1}{2}$; met één (wisselende) kleur ingekleurd. Deze versie is gelijk aan het album met copyright 1956, dus met Bohlwinkel uit Sao Rico in plaats van Blumenstein uit New York en Cor de Wit in plaats van Eric Björgenskjöld als expeditielid (afl. 14), maar er zijn tekstafwijkingen.

4. De nieuwste avonturen van Kuifje (2) (=album Cokes in Voorraad)
Aankondiging: jg. 91, nr. 29 (20-7-57). Verschenen vanaf jg. 91, nr. 30 (27-7-57) tot en met jg. 92, nr. 39 (27-9-58) in 62 afl.
Formaat 17 x $23\frac{1}{2}$; met één (wisselende) kleur ingekleurd behalve afl. 10. Aflevering 1 begint met een strook die in de albums ontbreekt. Ook tekeningen en tekst wijken soms af van de albumversie (3). Zie mijn artikeltje Op weg naar Kuifje (1): Cokes in Voorraad blz. 12 in Striprofiel nr. 5, blz. 4-9.

5. De avonturen van Kuifje en Bobbie
Kuifje in Tibet.
Verschenen vanaf jg. 93, nr. 1 (3-1-59) tot en met jg. 94, nr. 11 (12-3-60) in 63 afl.
Formaat $16\frac{1}{2}$ x 23; met één (wisselende) kleur ingekleurd, vanaf afl. 43 echter in vierkleurendruk. De tekst wijkt af van de albumversie.
Aflevering 1 begint met een strook die in het album ontbreekt en in Stripschrift 39/40, blz. 43 afgedrukt werd door Cornelis Jan Aarts. De K. I. -versie heeft één blz. meer dan het album, omdat in het album afl. 37 en 38 van de K. I. zijn samengevoegd tot 1 blz. (namelijk blz. 37). In het album ontbreekt daardoor strook 4 van afl. 37 en strook 1, 2 en 3 van afl. 38. Vanaf afl. 39 heeft de K. I. zodoende ook een andere nummering. Uit de K. I. blijkt bovendien dat in de tekstballon van Kuifje, die in het album op blz. 43 (strook 1, plaatje 2) leeg is, hoort te staan 'Helaas!'.

6. De avonturen van Kuifje en Bobbie
Kuifje in Afrika.
Aankondiging: jg. 94, nr. 11 (12-3-60). Verschenen vanaf jg. 94, nr. 12 (19-3-60) tot en met jg. 95, nr. 20 (20-5-61) in 62 afl.
Formaat 17 x $23\frac{1}{2}$; vierkleurendruk. Tekst en tekeningen identiek aan de albumversie.

7. De avonturen van Kuifje en Bobbie
De Juwelen van Bianca Castafiore.
Aankondiging: jg. 96, nr. 1 (6-1-62). Verschenen vanaf jg. 96, nr. 2 (13-1-62) tot en met jg. 97, nr. 11 (16-3-63)(4) in 62 afl.
Formaat 17 x 23; vierkleurendruk. Aflevering 1 begint met een strook die in het album ontbreekt. De tekst wijkt af ('Niarka' in plaats van 'Miarka' in afl. 3, slager Van Kampen wordt steeds met zijn Franse naam Sanzot genoemd), evenals een aantal details in de tekeningen (Kuifje draagt er bijv. nog geen horloge).

8. De avonturen van Kuifje en Bobbie
Vlucht 714 naar Sydney (=album Vlucht 714).
Verschenen vanaf jg. 102, nr. 4 (27-1-68) tot en met jg. 102, nr. 34 (24-8-68) in 62 afl., per nummer twee afleveringen.
Formaat $16\frac{1}{2}$ x $22\frac{1}{2}$; vierkleurendruk. De tekst wijkt af van het album (in afl. 6 wordt Bobbie door Kuifje zelfs 'Terry' genoemd), evenals vooral in het begin de tekeningen (speciaal

Hallo? Molensloot?... Ha, ouwe zeerob! Met Lampion.. Wat?.. O, ben jij het, Nestor! Hoe maak je 't? Waar is de baas?.. Met Kuifje de stad in?.. Naar de bioscoop?.. Welke film?
"De Sheriff van de Pampa"... O ja, daar speelt Douglas Mac Arthur... nee... Mac Carthy... Mac .Mac... dinges... ik weet het niet meer... Moet een goede film zijn Ik hou meer van komische films O ja, weet je
..wie goed geweest zou zijn voor de film? Mijn oom Anatole!.. Je had 'm eens moeten zien, toen mijn zus trouwde..Je weet toch, dat hij een kapperszaak had, niet? Nou, op die bruiloft had hij een pruik in de soep
..gedaan!..We lagen allemaal krom van het lachen!. Kun je je voorstellen wat een lol we gehad hebben? En dan moet je je zo'n geval eens indenken in een film!..Zelfs op begrafenissen was mijn oom...
LOF DER ZOTHEID
De in het album Cokes in Voorraad ontbrekende eerste strook uit de K. I. (1957)

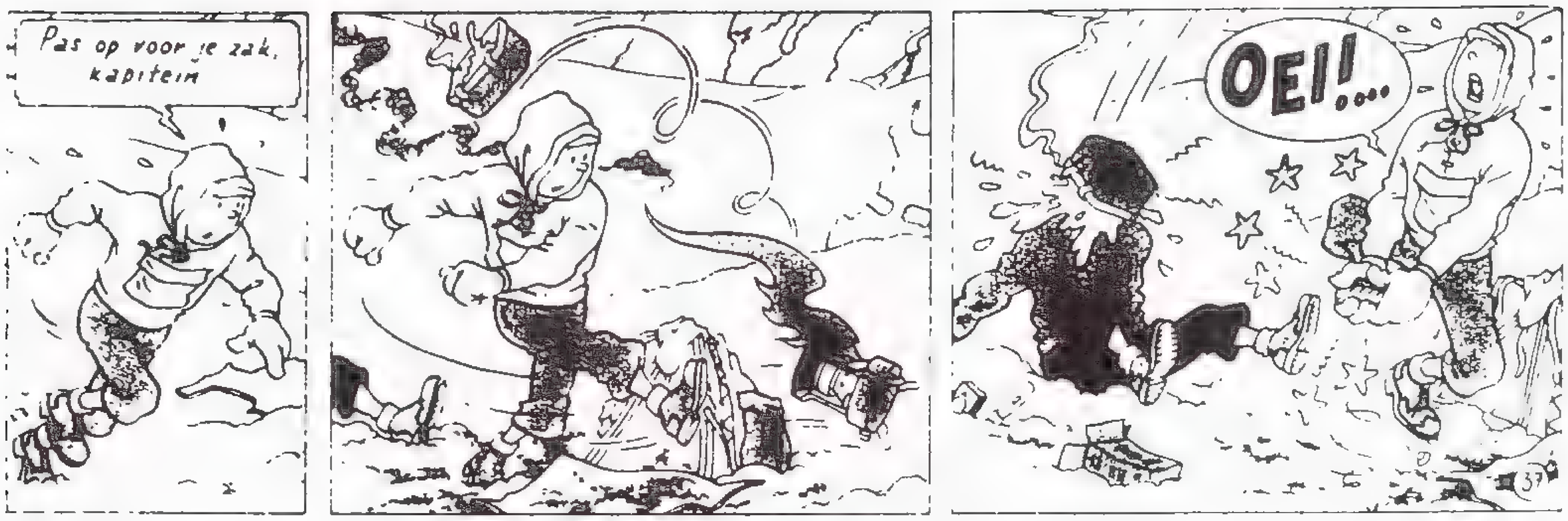

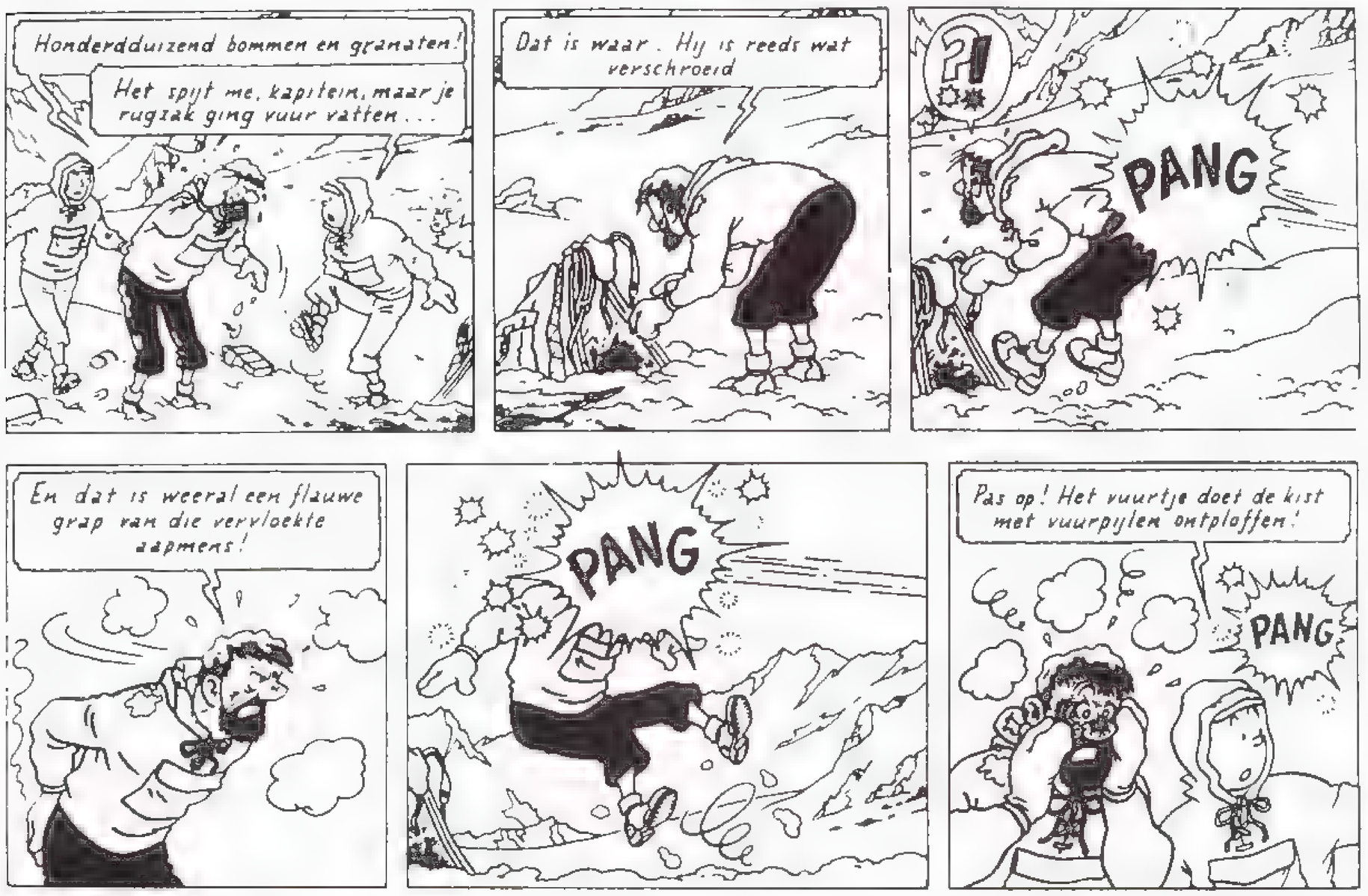
Honderdduizend bommen en granaten!
Het spijt me, kapitein, maar je rugzak ging vuur vatten...
Dat is waar. Hij is reeds wat verschroeid
?!
PANG
En dat is weeral een flauwe grap van die vervloekte aapmens!
PANG
Pas op! Het vuurtje doet de kist met vuurpijlen ontploffen!
PANG
PANG
PANG
PANG
PANG
PANG
PFUITTT
PANG
Oef! Het schijnt nog niet zo erg te zijn.
Ja, het is gedaan. Nu blijft er ons alleen nog de rekening van Tharkey te vereffenen, en dan kunnen wij verder trekken

Vier in het album Kuifje in Tibet op blz. 37 ontbrekende stroken uit de K. I. (1959)

de sjaal van Laszlo lo Carreidas en de dekors). Tot aflevering 33 zijn de meeste afleveringen onderaan van een datum voorzien, die echter voor wat de K. I. -versie betreft niet juist is.

Deze 8 nummers zijn de enige Kuifje-avonturen die in de K. I. verschenen. Na nr. 42 van jaargang 102 (1968) hield dit blad op te bestaan, althans het ging op in de Nieuwe Revu die geen verdere Kuifje-verhalen publiceerde.

Na deze bibliografie wordt het ook eens tijd dat de inventarisaties van Pep en Kuifje-weekblad uitgewerkt worden. Ik houd me daarvoor aanbevolen bij iemand (als het kan uit Amsterdam) die van deze bladen de jaargangen bezit waarin Kuifje verscheen, dat wil zeggen Pep 1962-1965 en van Kuifje 1946-1950, 1952, 1954-1959, 1961, 1962, 1965-1967.

NOTEN:

(1) Hergé's woorden, zoals aangehaald door Rob van Eijck in Stripschrift 35/36, blz. 21.

(2) Onder de laatste aflevering van dit verhaal staat de aankondiging dat dit avontuur 'binnenkort' in boekvorm zal verschijnen onder de titel Cokes in Voorraad.

(3) Vanaf afl. 15 draagt Kuifje bijv. min of meer regelmatig een polshorloge. De ontbrekende strook werd ook afgedrukt in Ora-Pannera 6 (1970), blz. 18-19.

(4) De laatste aflevering heeft als onderschrift abusievelijk 'wordt voortgezet' i. p. v. 'einde

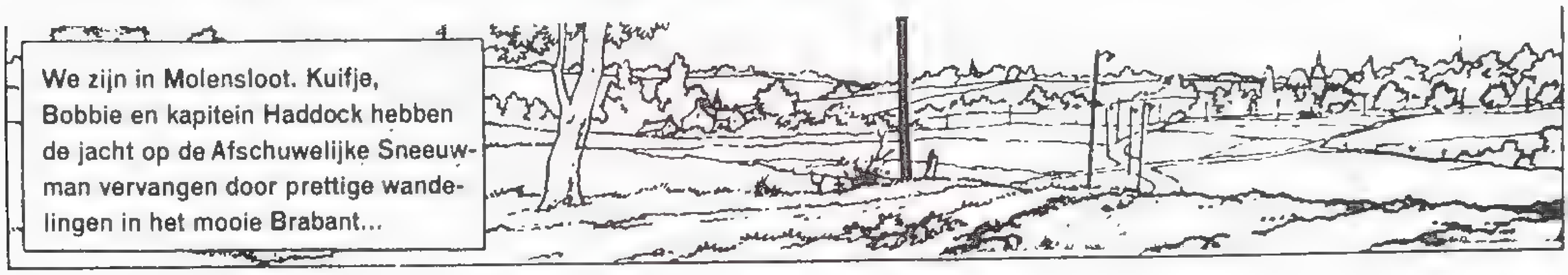
We zijn in Molensloot. Kuifje, Bobbie en kapitein Haddock hebben de jacht op de Afschuwelijke Sneeuwman vervangen door prettige wandelingen in het mooie Brabant...

De in het album De Juwelen enz. ontbrekende eerste strook uit de K. I. (1962)

'IK GELOOF WEL DAT IK MIJ. ZELF NU EEN BEETJE GE. VONDEN HEB'

een vraaggesprek met Carry Brugman, door Rob van Eijck en Martin Wassington.

Rappe Wijdwinkel

Carry Brugman, geboren augustus 1947 studeerde aan de Akademie richting publiciteit voor hij door broer en voorbeeld Gideon nogal toevallig in ons stripwereldje belandt.
Daarbinnen verovert hij zich, aanvankelijk moeizaam via probeersels als 'Gnollem en Gabbernach' (tekst Theo Kemp), een verhaal over Mexico 'Miguel Chavez' (tekst Theo Kemp), een geheimagent-verhaal in samenwerking met Gideon en Ruud Ringers en voor- en middenplaten voor Sjors, een plaats met zijn eerste strip 'Joris Jofel'.
Het zijn de lotgevallen van een jongetje dat niet griezelen kan - hij heeft griezelitis -, een gegeven dat later ingrijpend verandert als tekstschrijver Ruud D. Ringers door tijdnood het scenario van Joris moet overdoen aan fenomeen Andries Brandt.
Na het laatste avontuur van Joris 'De zeer verschrikkelijke Mathilde', startte onlangs in Sjors (26) van het duo Brugman/ Brandt de nieuwe strip A. B. C. Breinbreier (genie) en D. F. Grutje (sukkel).
Het zijn verhalen uit de eeuw van industriele revolutie en uitvindingen over een zich geniaal noemende professor en zijn klunzige assistent.
Reden voor ons om naar Dordrecht te rijden - Europoort, Tol., Spuiweg, parkeren op pleintje bij cafetaria ($\frac{1}{2}$ kip f 3,25), bij scharensliep naar binnen, deurtje pakken---fout, ander deurtje dan maar, wenteltrapje op en daar staat zíj, Christine, stevige, charmante en goedlachse blondine met bijterig katje op de arm.
Even later daalt híj, Carry Brugman, een gevorderde twintiger de trappen af en zet zich met ons neer in een smaakvol ingericht vertrek, kamer met uitgebroken suite, gevuld met alle techniek die ons leven tegenwoordig zo aangenaam maakt.
Pilsje voor ons, kopje koffie voor hem, want hij moet op zijn hoede zijn, dan recorder proberen.
Tijdens het gesprek zal hij aanvankelijk regelmatig aan de koffie nippen, zodoende tijd winnend om mogelijke addertjes onder het gras in onze vragen te kunnen onderkennen. Aan onze kant van de tafel vermenigvuldigen de lege bierflesjes zich echter zorgeloos. Opvallend vaak valt tijdens het gesprek de naam van broer en voorbeeld Gideon. De vraag -hoe is het allemaal zo gekomen en wanneer houd je nu eindelijk eens op met tekenen valt goed en we kunnen starten.

EEN BLIK TERUG

CB: Ik studeerde aan de Akademie richting publiciteit en begon zoals velen het laatste jaar behoorlijk te balen. Toen had ik het geluk dat Gideon al met strips bij een uitgever werkte (het eerste verhaal van Commando Moustache bij Gondolex NV. Red.) Die man had zich steeds bezig gehouden met pornografie en wilde daarvan af en zich op de stripmarkt storten. Achteraf had het geheel - zonder enige know how en met als enige ervaring porno - natuurlijk een te zwakke basis. We zouden een boek maken met drie verhalen, twee van Gideon en een van mij, dat Boomerang ging heten. Ik heb er toen zo'n half jaar tot een jaar gewerkt aan de strip 'Gnollem en Gabbernach', een humoristisch verhaal voor jongere kinderen, dat ging over een kabouter die een beer vond. Ik heb dat samen met Theo Kemp gemaakt. Het is wel gedrukt ook, maar verder is er nooit meer iets van terecht gekomen, dat had die man wel meer met boeken die hij uitgaf. Hij deed er wel van alles aan, zorgde er bijvoorbeeld voor dat er een groot gebouw kwam om mensen die uit Engeland zouden overkomen te ontvangen, maar die mensen kwamen nooit en toen zat hij daar met zijn gebouw. Hij is er geloof ik bijna failliet aan gegaan.

En verder. . . .
CB: In ongeveer diezelfde tijd ben ik begonnen met een soort kartoenstrip, een geheimagentverhaal met Theo Kemp, en Miguel Chavez, een verhaal van zestien pagina's over een kerel die in Mexico woonde met watertekort enzo. Toen ik ermee klaar was ontdekte ik dat het verhaal nogal gekompliceerd was, met wisselende hoofdpersonen enzo, maar dat ik een figuur gebruikt had die Gideon en ik nogal geinig vonden. We hebben er toen nog zo'n twaalf pagina's van gemaakt. Doordat het toen net op een breekpunt met die uitgever zat is het in de kast beland.

GIDEON BRUGMAN, RUUD RINGERS EN DE TOONDERSTUDIO'S.

CB: Van Gideon heb ik enorm veel geleerd, hij was na Commando Moustache al begonnen met kartoens en is ook eerder bij die uitgever weggegaan, terwijl ik daar nog bleef met een meisje dat strips inkleurde. Omstreeks die tijd kwam ik in kontakt met Ruud Ringers. Gideon had me al eens gezegd het bij de Toonderstudio's te proberen, hij zei: misschien kun je daar aan de slag komen, al is het alleen maar om Tom Poesjes te inkten.

Het vak leren?. . . .
CB: Min of meer wel om wat geld binnen te krijgen, maar toch ook om ervaring op te doen. Ik ben toen naar de studio's gegaan met wat werk en in kontakt gekomen met de heren die er toen zo'n beetje de leiding hadden, Wierts en Brandt. Ze zagen er blijkbaar wat in, want ik kon met Gideon en Ruud Ringers een plotje gaan maken over een fotograaf-journalist Rappe Wijdwinkel. Het zou een panelstrip van een halve pagina per dag worden. Het geheel werd zo'n beetje gecoacht door Andries Brandt.

Stijl. . . .
CB: Ik werkte nog steeds in de kartoenstijl, ik heb naderhand wel de neiging gekregen steeds naturalistischer te gaan tekenen, maar dat is het moeilijkste wat er is, er zijn weinig tekenaars die goed naturalistisch kunnen tekenen. Goed we hadden een verhaal geplot vrij gedetailleerd en daar zo'n twintig panels van klaar. Ik werkte er alleen aan en zo langzamerhand werd mij duidelijk dat mijn tempo veel te laag lag voor een panel per dag. Ik .vreesde dan ook het ergste en we besloten te switchen naar een dagstrip. We hebben toen wel wat dingen kunnen gebruiken, maar de raakpunten liggen zo heel anders bij een dagstrip.
Het gaat zo bij de Toonderstudio's, je maakt een aantal afleveringen van een verhaal, daar gaan ze dan de hort mee op tot ze wat gevonden hebben en in de tussentijd begin jij aan een nieuw verhaal.
We hebben voor dat tweede verhaal toen wel een outline gemaakt, over een Engelse lord en zijn butler, maar verder is het niet gekomen, het liep een beetje stroef allemaal.

STUDIO'S EXIT
EN DE METAMORFOSE
VAN HET STRIPBLAD SJORS.
CB: Naar het idee van Gideon zijn we toen met z'n drieën iets gaan doen (Gideon, Carry en Ruud Ringers. Red.), dat zou kwa produktie wat makkelijker zijn. We hebben toen een verhaaltje gemaakt van een paar pagina's over een aantal muisjes, dat was niet veel bijzonders, maar in ieder geval hadden we iets om te laten zien.
Wiens idee het geweest is, weet ik niet meer maar we kwamen toen bij Peter Middeldorp terecht, die zat bij Sjors en moest proberen van Sjors iets te maken, omdat het toen zo enorm kelderde. Hij had reeds Pep enorm omhoog getrokken en als hij bij Sjors kwam, dan ging het wel goed. Het werd daardoor de tijd dat Sjors een geheel nieuw karakter zou krijgen, strips van Dupuis (De Sliert, Ouwe Niek, Bas en Boef, Snoesje, Guust, Baard en Kale, Johan en Pirrewiet en Steven Sterk. Red.) werden gekocht. Het blad veranderde in fases en zou bij nr. 25 van 1969 zijn uiteindelijke vorm krijgen.
(Sjors nr. 24 werd destijds in een oplaag van 2. 000. 000 eksemplaren gratis verspreid. Red.)
Met die ommeswitch hield vooral ook Jan Kruis zich bezig. Wel, met dat verhaal van die muisjes kwamen we toen bij Peter Middeldorp en die vond het niet zo geweldig, maar gaf Ruud en mij de tip naar Jan Kruis te stappen, want er was genoeg redaktioneel werk te doen voor Sjors.
We vonden dat wel een kans om er in ieder geval bij te komen, en kwamen zo bij Jan Kruis. Ik kende hele Jan Kruis niet en had nog nooit werk van hem gezien. We hebben toen wat werk aan Jan Kruis laten zien en die zei O. K. en besteedde wat werk aan ons uit. Het waren vooral middenpagina's en kleine plaatjes van bijv. De Sliert en Guust, van dat soort dingen waar je je naam niet onder kon zetten (gelach). Later ben ik ook voorplaten gaan tekenen.

ONDERNEMENDE BAASJES.
CB: Omdat we daar ook niet erg opschoten zijn we met het tweede plotje dat we destijds voor Toonder hadden gemaakt naar Frans Buissink gestapt. Ook hij -het verhaal wordt eentonig- zag niet veel in onze Engelse lord en zijn butler. Net toen ik dacht nou loopt het alweer mis opperde Frans een idee. Hij zei: we hebben in Pep een aantal gruwelverhalen en daar hebben we in Sjors eigenlijk ook wel behoefte aan.

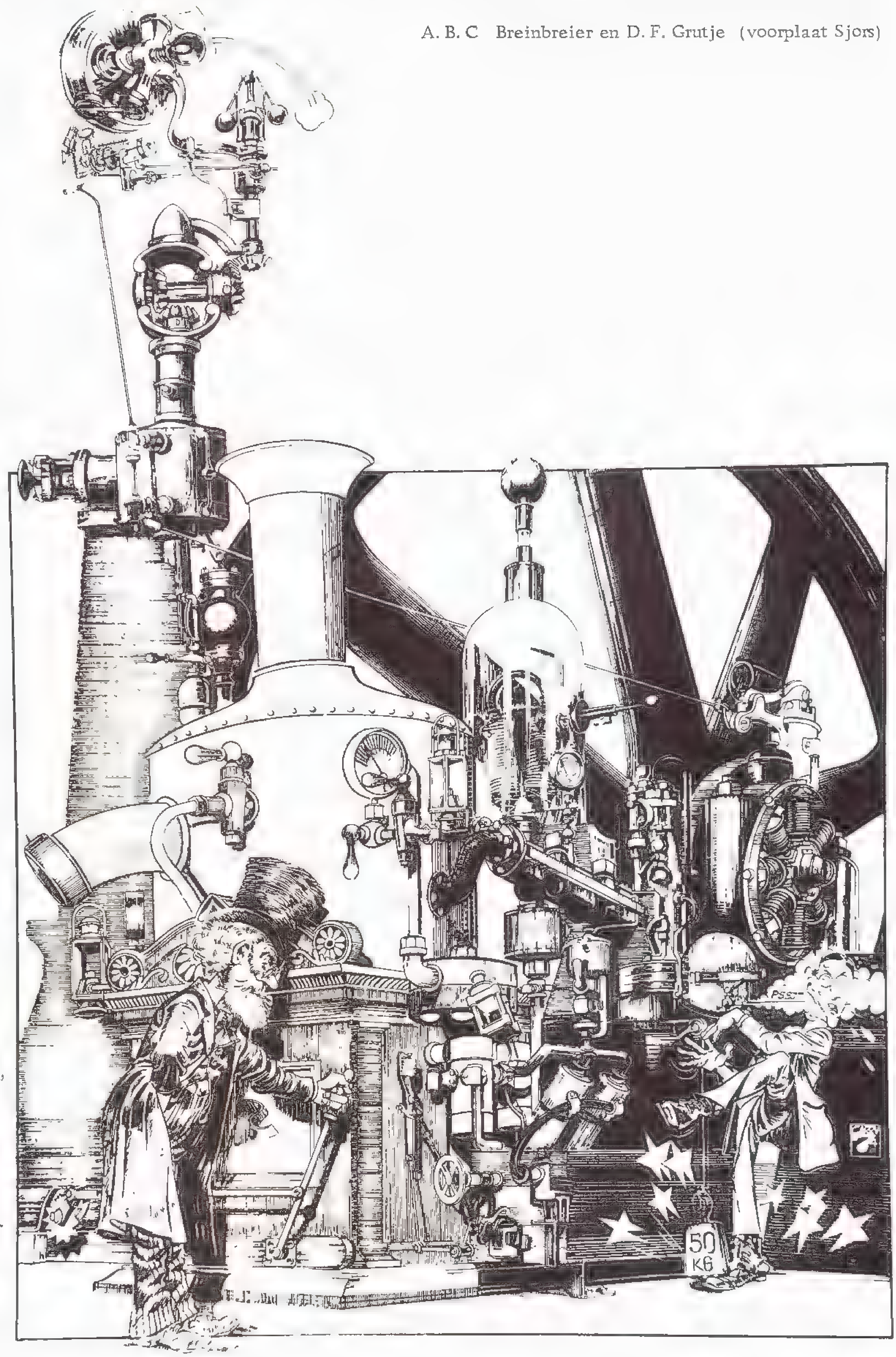

A. B. C Breinbreier en D. F. Grutje (voorplaat Sjors)

Hij had het toen over een huis in Haarlem waarvan men vroeger beweerde dat het er spookte, hij zag dat helemaal zitten. Wij hadden nogal wat bezwaren, vonden een huis te weinig mobiel. Natuurlijk kun je in dat huis wel wat doen, maar je kunt weinig kanten op voor vervolgverhalen. We zijn toen ik weet niet hoe lang, maar het moeten uren geweest zijn, in dat wachtkamertje van Spaarnestad aan het brainstormen geweest en besloten in verband met het karakter van het blad een jongetje te nemen. Joris Jofel een naam van Ruud Ringers, kwam zo in de plaats van het huis dat Madelief zou heten. De opzet was nogal problematisch omdat Joris griezelitis had en daardoor niet kon griezelen. Als je een griezelverhaal maakt waarvan de hoofdpersoon niet kan griezelen, maak je het de lezertjes nogal moeilijk om een band te krijgen met je held.

In het vierde verhaal is Joris plotseling wel bang. . . . .
CB: Later hebben we de heleboel veranderd.

Jullie hebben dus daar bewust Joris zitten verwekken?
CB: Eigenlijk is dat zo gegaan: we zaten bij Spaarnestad en ik vond het allemaal weer triest aflopen, zo van nou krijgen we weer geen poot aan de grond. Als je met een verhaal bezig bent, dan leef je je er helemaal in, je hebt het bedacht, je staat er achter of je staat er niet achter - op dat moment sta je er achter. Als dan blijkt dat andere mensen er niets in zien, verdraaid nog toe, dan zit je daarmee.
We gingen tenslotte uit elkaar met dat idee van dat spookhuis en Joris.

Miguel Chavez (1e hoofdpersoon)

ANDRIES BRANDT
CB: (Hij gaat nu vragen stellen wordt brutaler!) Jullie hadden

Miguel Chavez (2e hoofdpersoon na 20 pagina's)

het net over dat bang zijn van Joris? Dat zit zo, in het eerste verhaal was Joris niet bang, maar later zijn we dat gaan veranderen. Die samenwerking met Ruud werd een moeilijk punt. Ruud had buiten die strips nog enorm veel werk. Hij was in die tijd een aankomend stripschrijver, zoals ik een aankomend striptekenaar was. Hij was intussen met Gideon ook aan Ambrosius begonnen, terwijl Lo Hartog van Banda dat zo'n beetje begeleidde. Daarnaast was hij kunstenaar, maakte opdrachten voor de Gemeente en gaf ook nog les op een school. Eigenlijk had hij niet zo'n behoefte aan strips, hij vond het gewoon leuk, maar niet genoeg om er zich in vast te bijten. Dat was dus de basis waarop hij met Joris begon en door al zijn nevenaktiviteiten, kwam mijn strip in het slop -alweer in het slop, jullie horen niet anders. Gideon en ik hadden ongeveer dezelfde ervaring met hem en toen het steeds stroever begon te lopen, ben ik achter zijn rug om - dat was niet zo leuk voor hem - naar Andries Brandt gegaan en heb hem voorgesteld de strip over te nemen. Daar voelde hij wel voor. Na wat strubbelingen met Ruud, betaalde ik een bedragje voor het overnemen van de rechten en ben toen verder gegaan met Andries Brandt.
We besloten het image van Joris te wijzigen.

Je geeft geen enkele verklaring waarom Joris opeens niet meer bang is. . . . .
CB: Het is allemaal geleidelijk gegaan, een nadeel van mijn tekentrant is wel, dat ik Joris uiterlijk te snel en geforceerd ben gaan veranderen. Ik zat toen -en nu nog wel- lang op een tekening te werken. Een lezer heeft een verhaal in een uur uit, maar als tekenaar ben je er een half jaar mee bezig en valt je die snelle verandering niet op. Naderhand zie je dat dan wel, maar waarschijnlijk is dat er toch de oorzaak van dat Joris in de latere verhalen beter aansloeg.

JORIS IN DE DIEPVRIES.
CB: Op den duur wilde ik toch wel van Joris af. Hij gaat dan nu ook, na dat laatste verhaal 'De voerman des Doods' de ijskast in, ik ben met nieuwe stripfiguren bezig. Joris blijft weg tot er meer positieve reakties komen. Het is het gevolg van opiniepeilingen die ze bij Oberon houden.
Aanvankelijk stond Joris met Distel onderaan, dat is niet zo vleiend, later met die veranderingen kwam het in de middenmoot terecht. De kwestie was dat het verhaal te gekompliceerd was voor de gemiddelde lezer van Sjors, dat kwam omdat zowel Andries als ik er een teveel aan informatie in wilden stoppen.

Het zou wel gaan in Pep.?. . . . .
Die is raak, Christine wordt er kompleet rood van, helaas een verklaring daarvoor krijgen we niet! Gezamenlijk komen we er dan uit met er zitten natuurlijk meer van dat genre verhalen in Pep, zoals Kraaienhove en Ambrosius, bovendien komt er nu wel erg weinig ruimte met dat wc-papieren herdrukje in het midden.

PROF. A. B. C. BREINBREIER.
Door omstandigheden dan nu maar wat anders?. . . . . .
CB: Dat nieuwe verhaal van Breinbreier speelt zich af in de vorige eeuw, de tijd van de grote ontdekkingen en de industriele revolutie.

Aha, een sociaal bewogen verhaal. . . . . .
CB: Nee, het gaat over een professor die waanzinnige uitvindingen doet, maar eigenlijk is het zijn assistent D. F. Grutje die het werk doet. Het worden verhaaltjes van 8 - 12 pagina's, die in blokjes van 4 om de veertien dagen worden geplaatst. Aan het eind komt een steeds terugkerende grap; die jonge gast is iedere keer zwaar ontmoedigd als de professor zegt dat het rotzooi is wat hij gemaakt heeft en dat het thuis hoort op de mestvaalt. Die mestvaalt groeit dan ook met iedere aflevering, maar je ziet

er steeds dingen in die je kunt herkennen, als een tv of een telefoon.

Sfeertje?. . . . . .
CB: Het gaat er om in een soort gravurestijl die tijd te laten herleven, ik ben weg van die tijd.

Verdieping in het onderwerp of gaat het uit de losse pols?. . . .
CB: Ik heb er wel wat boeken over en koop er wel bijv. over rijtuigen, ik ben niet zo'n verzamelaar als Martin Lodewijk, die een hele bibliotheek heeft.

Stijl?. . . . . .
CB: Ik ben er naar aan 't streven om steeds naturalistischer te gaan tekenen, maar ik wil het net als bijv. in MAD een beetje in de kartoensfeer houden. Aan een eigen stijl heb ik zeker in het begin hard en zelfs geforceerd zitten werken, wat maar niet lukte. Ik keek veel naar andere tekenaars en dat is geloof ik dé manier om zo snel mogelijk alle problemen door te lopen tot je op een bepaald moment jezelf vindt.
Joris Jofel leek bijv. in het begin veel op Ambrosius, Gideon tekende in het begin ook wel voor mij omdat hij het voordeel heeft dat hij snel op kan schetsen. Zo tekende ik ook wel een enkel plaatje voor Ambrosius. Dat was in het bijvoegsel van een verhaal dat in albumvorm verscheen. We hebben toen in drie weken tijd twaalf pagina's moeten tekenen en de andere tekenaars waren daar achteraf nogal verbaasd over en vonden dat Gideon nogal veel van Daan Jippes had gebruikt.
De kwestie was echter dat we met z'n drieën in een rottempo werkten. Gideon heeft me later wel meer gevraagd of ik Ambrosius wilde tekenen,

maar ik geloof niet dat ik hier een geheim verklap als ik zeg dat ik Ambrosius niet leuk vind,

ik kan alleen niet analyseren waarom.

Invloeden, behalve Gideon dan.....
CB: Franquin, het heeft geen zin dat te ontkennen, hij is gewoon een fijne tekenaar. Het gaat allemaal om je achtergrond. Ik heb bijv. niet die achtergrond van een Julsing of Matena, die bij Toonderstudio's zaten, die hebben een ontwikkeling die gewoon doorloopt. Zij zijn van klein af aan begonnen, ze kregen de strip met de penseel ingegoten.

Jij werd tot striptekenaar gebombardeerd?.....
CB: Min of meer wel. Ik weet nog dat ik in het eerste begin met pen tekende en op aandrang van Gideon met penseel begon. Het heeft me een half jaar gekost om dat een beetje onder de knie te krijgen. En als ik dan nu die dingen zie, puinhoop, misschien wel leuk voor verzamelaars.

Kortom, ook hij zet zich af tegen zijn jeugdwerk... er is nooit eens iemand die zegt ik ben apetrots dat ik dàt toen al kon...
Wel trots is hij op het onlangs verschenen eerste deel van Joris bij Classics, De rosse Ridder.
Hij toont ons nu een keur uit eigen werk.
Een reklamestrip voor de Nederlanden van 1870. Dat is behoorlijk naturalistisch.
Over de aankondiging van Breinbreier.....
CB: Het is gek als ik die plaatjes dan gedrukt zie, heb ik vaak het gevoel van... daar ben ik niet zo happy mee.

Die Breinbreier leent zich bij uitstek tot het tekenen van ingewikkelde machinerieën, ben je zo'n technicus?.....
CB: Nee, ik houd er gewoon van ingewikkelde, beweeglijke toestanden te tekenen, ik heb er bijv. geen idee van hoe een auto in elkaar zit.

TOEKOMST.

Is dit het nou deze Breinbreier?...
CB: Ik geloof wel dat ik nu mijzelf zo'n beetje gevonden heb in deze sfeer en deze manier van tekenen. We hebben een paar verhalen van Breinbreier opgezet en hopen dat die beter aanslaan dan Joris destijds.

Enquête maar weer.....
CB: Het is wel leuk om te weten wat het publiek ervan vindt, maar het is gewoon leuk werk om te doen.

En maken wat het publiek wil is lukratiever.....
CB: Dat gaat gewoon niet, je moet de mazzel hebben dat bij het publiek aanslaat wat jij leuk vindt, anders word je een charlatan. Je zit dan op den duur met een enorme frustratie te werken.

Andries en jij wilden eigenlijk wat ingewikkelders, komt dat nog?.....
CB: Er was toen sprake van dat we iets voor 'Ouders van Nu' zouden doen, een geinig pedagogisch stripje of zo, maar voorlopig heb ik hier mijn handen vol aan.

Alleen aan de slag?.....
CB: Ik heb er wel eens over gedacht zelf de tekst te gaan schrijven, misschien doe ik het ook nog wel eens, maar het is een vak apart. Er zijn volgens mij maar weinig voorbeelden van tekenaars die dat goed kunnen bijv. Jan Kruis, Dick Matena en Martin Lodewijk. Met alle respekt voor Fred Julsing, maar dat laatste verhaal van die gebr. Samovarof vind ik hardstikke goed getekend, maar het verhaal is veel minder.
Als je zoiets maakt, heb je het gevaar dat je in moeilijkheden komt. Je krijgt de neiging achter je eigen lol en ideeën aan te lopen. Jan Kruis vertelde me dat hij bij een verhaal van Sjors en Sjimmie allerlei zijpaadjes en spoortjes ging bewandelen en aan het eind van het verhaal de grootste moeite had om daarvan terug te komen. Het is dus veel gemakkelijker als je een goede tekstschrijver hebt als Brandt of Banda.

Een aantal typische Oberon-strips zijn nu bij Semic in albumvorm uitgebracht (van Peter De Smet en Gideon Brugman. Red.) nu komt Joris weer bij Classics uit, hoe zit dat?.....
CB: Omdat ze bij Oberon jaarlijks maar ontzettend weinig van onze strips uitgeven, zijn we er zelf maar op afgegaan en hebben Joris bij Classics ondergebracht.

Je komt dus voor eigen rechten op?.....
CB: Zoals je ziet.

Het Stripschap, NVV en vooral Fred Julsing zijn een tijd bezig geweest een soort bondje op te richten voor striptekenaars, zie je dat zitten?.....
CB: De meeste striptekenaars zijn niet zulke zakenlui, een enkeling daargelaten (Toonder en Overeijnder. Red.). Het zou geloof ik een goede zaak zijn, nare dingen zoals onder meer Henk Backer en Frans Piët hebben meegemaakt te voorkomen. En zeker op copyrightbasis moeten we elkaar kunnen vinden.

Wat vind je goede striptekenaars?.....
CB: Vooral Hermann en Holloway, de oorspronkelijke tekenaar van Modesty Blaise.

TERUG IN DE TIJD
DAN ZIJN WE ROND.

CB: Ik had vroeger wel wat strips gelezen, maar ik had het niet zo op die strips met ondertekst, het was me een te grote lap om te lezen. Ik herinner me wel - nu word ik prozaïsch - dat mijn grootmoeder Panda uit de Haarlemse Courant knipte, inplakte en mij voorlas. Ik was niet zo'n Tom Poes-fan, die verhalen ben ik later pas in paperbacks gaan lezen. Ik vind strips gewoon een leuke ontspanning.

Fotootje?.....
CB: Ben je belazerd (hij komt nu helemaal los) geen foto van pa en moe op de bank, ik stuur wel een zelfportretje.

Zodoende dus.....
Trappetje af, scharensliep uit, cafetaria ½ kip ƒ 3,25 eten, autootje pakken etceteraetcetera etcetera.....

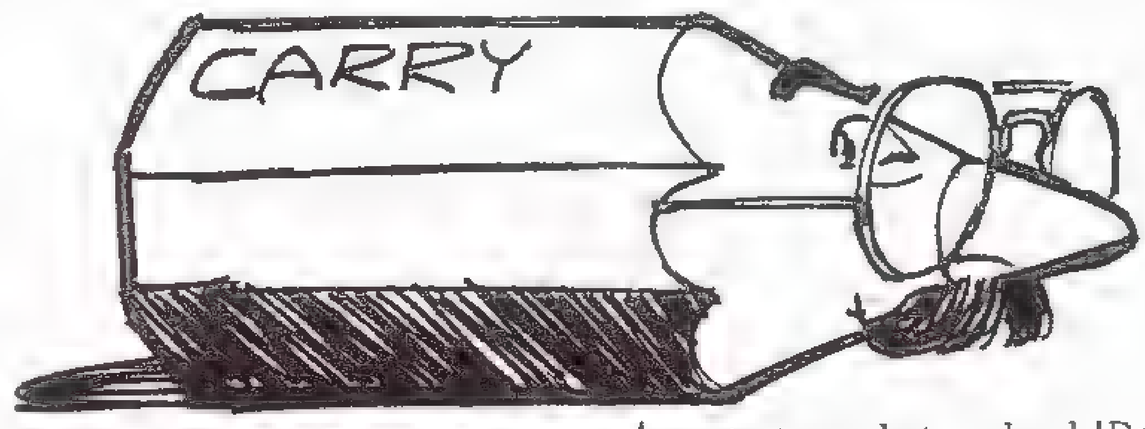

MINIBIBLIOGRAFIE

Eerst een aantal ongepubliceerde verhalen. Gnollem en Gabbernach voor uitgeverij Gondolex NV (3 verhalen, vervaardigd resp. medio '67, eind '67 en begin '68). Daarna (medio '68) Miguel Chavez, een verhaal dat na 20 pag. plotseling een andere hoofdpersoon heeft.
Een tweede opzet van Miguel handelt over een soort geheimagent.
Bij Toonderstudio's (eind '69-begin '70) een opzet voor het eerste verhaal over een fotograaf-journalist Rappe Wijdwinkel en een opzet voor een tweede verhaal over een Engelse lord en zijn butler. Daarna een verhaal over muisjes zonder titel.
Publiceerde in Sjors een 5-tal verhalen van Joris Jofel, na een periode waarin hij middenplaten en covers zonder ondertekening maakte.
Sjors 1971 nr. 24 Aankondiging eerste Joris verhaal, tekst Ringers.
Sjors 1971 nr. 25 Omslagtekening en start van het verhaal 'De geest van de Rosse Ridder' totaal 32 pagina's, 2 per week.
Sjors 1972, nr. 12 Aankondiging tweede verhaal, tekst Andries Brandt.
Sjors 1972 nr. 13 Omslagtekening en start van het verhaal 'De Schat van de Rosse Ridder' 44 pagina's, 2 per week.
Sjors 1972 nr. 24 Nogmaals een voorplaat.
Sjors 1972 nr. 38 Aankondiging van het derde verhaal.
Sjors 1972 nr. 39 Start van het verhaal 'De grote Bombardix'.
Sjors 1973 nr. 11 Aankondiging van het vierde verhaal.
Sjors 1973 nr. 12 Start van het verhaal 'De zeer verschrikkelijke Mathilde'. 44 pagina's, 2 per week.
Sjors 1973 nr. 17 Omslagtekening van dit verhaal.
Sjors 1973 nr. 37 Aankondiging vijfde verhaal.
Sjors 1973 nr. 38 Omslagtekening en start van 'De voerman des Doods'. 44 pagina's, 2 per week.
Sjors 1974 nr. 8 Omslagtekening van dit verhaal.
Sjors 1974 nr. 10 Laatste Joris-publikatie.
In Sjors verschijnt in deze periode eenmaal een affiesje van Joris met de opwekking abonnee van Sjors te worden.
Sjors 1974 nr. 25 Aankondiging eerste verhaal van Breinbreier en Grutje.
Sjors 1974 nr. 26 Omslagtekening voor het eerste verhaal dat in dat nummer van start gaat.

De kabouter uit Gnollem en Gabbemach

RUILADVERTENTIES

Iedere lezer van Stripschrift mag adverteren in de ruilrubriek. Maksimaal 40 woorden à ƒ 4,- (leden van Het Stripschap ƒ 2,75).
Tekst opgeven op de achterkant van de girokaart waarmee de betaling wordt verricht.

DONALD DUCK, Mickey Mouse, Peter Pan, Bambi en Sneeuwwitje zijn slechts enkele van de vele Walt Disney tekenfilmfiguren, waarover ik alles probeer te verzamelen. Ook artikelen over Walt Disney zijn van harte welkom.
Wie helpt Rein van Willigen, Vergtweg 1, Zaltbommel???

Ik zoek nog dringend een aantal Pep's. Ik wil ze kopen of ruilen (tegen bijv. originele tekeningen). Interesse??
Bel of schrijf: Carlo Nijmeijer, Kerkstraat 15, Zwolle, 05200-15053.

GEVRAAGD
Piloot Storm knipsels vanaf nr. 4008, (deel 50, 'Het negatieve heelal') tot heden, en SF-pocket 'Testwerelden van de galaxie', door Carl Lans.
A. J. Oele, Kanaalstraat 8, Hansweert ZLD.

MET SPOED GEVRAAGD
Tom Poes-nummer Barbarber; Ciso 5/6; Stripschrift 29/30; catalogi, bibliografieën; Reporter Lefranc; Klavervier; Thijs de Tovenaar (in: Goed Nieuws voor de vrouw ca. 1951-54 of het blad zelve in prima staat).
AANGEBODEN
Bully Dog 10 & 14; Joepie Meloen 3 & 4; Tim Tuimel 1 & 2; Pommy & Stommy 1-4; Maverick 1,3,4,7,9,15,16; Jungle Jim 1; Klavervier: Co-Capsule; Bruin & Daan 1; Okke & Barre; Major Matt Mason: Moon Mission; Tim Krom (Joh. Braakensiek); Willem Barendsz (Isings).
Antwoordzegel bijsluiten svp.
A. Hermus, Stanleylaan 272, Utrecht.

AANGEBODEN
Eric (vl.) 1 t/m 34; K. Wilstra; Kapt. Rob; Rode Ridder; P. Pienter; J. Brown; Panda; Kappie; Timoer; S&W.
GEVRAAGD
Eric (ned.); T. P. dagstrips + boekjes, afl. 51 uit Wraakvallei (Revue); Frank (vliegende hollander); Stripschrift 1 t/m 9, Bl. Sperwer.
J. A. F. M. Kuijpers, Julianaweg 26, Maarssen 2570.

AANGEBODEN
TP, Eric, Rob, S&W, Dupuis (harde kaften), Paulus, Aram, Storm, Donald Ducks, Pep etc.
Frans Netscher, Egelantiersgracht 166, Amsterdam, 020-221256.

AANGEBODEN
Bommel:komplete knipselverhalen uit D. D. nrs. 10,11,14,16,17, 18,24,25,29 t/m 37,55,56,57.
T. P. weekblad: 1e jaargang, nrs. 9,10,25,28,30. Weekblad D. D.: diverse losse nrs. vanaf 1959.
Fokkie Flink: boekjes uitg. 'De Vrijheid', nrs. 3,4,5 en 12.
Bruintje Beer: puzzel 16 x 25 cm.
GEVRAAGD
Bommel: boekjes B6 en B47.
Losse nrs. T. P. weekblad. Eric (ned. origineel) de boekjes 7 en 22.
Van der Pijl, H. Swarthstraat 19, Zwolle.

GEVRAAGD
Tom Poes en de A-prillers (I 2) en Tom Poes en de waarzegger (I 3) (witte boekjes).
Ketelbinkiekrant nr. 22 en 49.
Risque Tout nr. 50.
Tegen elk bod.
H. J. Matla, Frederikstraat 151, 's-Gravenhage, 070-461637.

GEVRAAGD
Donald Ducks uit de jaargangen 1952 t/m 1956 en 1963 t/m 1965.
AANGEBODEN
Diverse ruilmaterialen.
R. J. van Westering, Graaf Aelbrechtlaan 26, Amstelveen, 020-411485.

AANGEBODEN
Het sein staat op rood; vele Donald Ducks uit 1955 t/m 1965 + 1968 - 1957 en 1958 kompleet, in goede staat.
Ons Volkske nr. 15.
Tom Poes dagstripknipsels nr. 4 t/m 22 in goede staat, kompleet.
GEVRAAGD
Donald Duck 1952/53 in goede staat.
H. van der Hoek, Hugo de Grootstraat 3, Leiden, 01710-32775.

AANGEBODEN
T. P. en Matho Tonga uit OVN; Paulus; Panda: het Ding/Meestermagiër, Ontdekkingsreiziger/Meesterwerk (balloonstrips); Puk & Poppedijn uit Spiegel en Prinses.
GEVRAAGD
Puk & Poppedijn uit Spiegel en Prinses; Modesty Blaise (Miranda); Spinneman nr. 50,52,55.
P. de Witte, Nijenheim 91-07, Zeist, 03404-15552.

Een set van 7 verschillende Asterix-kaarten, die -voorzover mij bekend - niet in Nederland verkrijgbaar zijn, stuur ik aan een ieder die mij 4 verschillende Peanuts-wenskaarten stuurt. Ruilen voor andere Peanutsvoorwerpen ook mogelijk.
H. Lindeboom Jr., Linthorstlaan 24, Vriezenveen.

AANGEBODEN
Te veel om op te noemen.
GEVRAAGD
Indonesisch dossier (Kresse); Almanak van Uilenspiegel; De Zweep; Pum Pum; Tom Poes weekblad; Olidin; Sjors (1935-1942); Sprint; Phenix nr. 2.
Eric Böckling, Leliestraat 16, Zevenhuizen (ZH), 01802-1692.

BESTUURSMEDEDELINGEN

LEDENAANBIEDINGEN
Plakboekjes, 8 stuks voor ƒ 7,50. Simpelman ƒ 2,65.
Stempels van Toonder's stripfiguren, 2 series (A enB), in dozen van 12 stuks, prijs per serie ƒ 17,50. De stempels zijn NIET los verkrijgbaar. Stripschapsticker, 20 stuks voor ƒ 3,-.
UITSLUITEND VOOR LEDEN
te bestellen via giro 1513000 tnv de penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN
Martin Wassington (voorzitter), van Mourik Broekmanstraat 11' Amsterdam, 020-171332.
John van der Mark (sekretaris), Suze Robertsonstraat 56 hs, Amsterdam, 020-935310.
Wil Soyer (penningmeester), Overtoom 536', Amsterdam, 020-166113.
Kees Helderman (4e bestuurslid), Zocherstraat 60''', Amsterdam, 020-168214.
John M. Willemse (5e bestuurslid), Dorus Rijkershof 5', Amsterdam.

FILMOTEEK
Ch. Wauters, Linnaeusstraat 13''', Amsterdam, 020-355182.

NIET ALLEEN VOOR STRIPS BIJ ONS BINNEN WIPPEN!

Oók voor boeken - pop elpees (die van ƒ 14,90 weetjewel!) - posters - undergroundbladen - enz

DE BOEKENBEURS
1e Middellandstraat 23, Rotterdam.

DE BENGEL
Voorstraat 283, Dordrecht

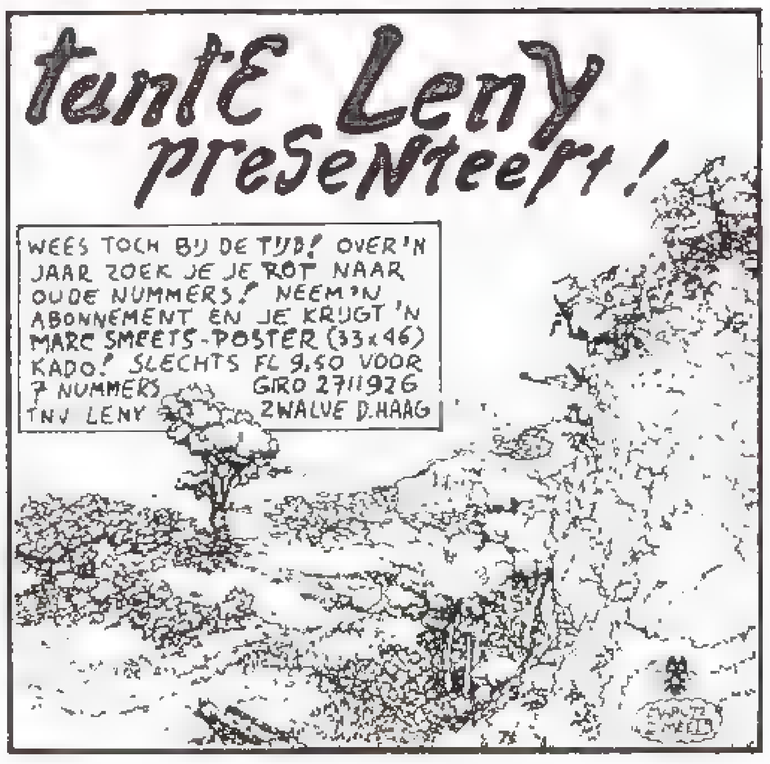
tante Leny presenteert!
WEES TOCH BIJ DE TIJD! OVER'N JAAR ZOEK JE JE ROT NAAR OUDE NUMMERS! NEEM'N ABONNEMENT EN JE KRIJGT 'N MARC SMEETS-POSTER (33x46) KADO! SLECHTS FL 9,50 VOOR 7 NUMMERS
GIRO 2711926 T.N.V. LENY ZWALVE D.HAAG

VAN HEINDE EN VERRE

waarin opgenomen: STRIPSCHRIFT

NIEUWS EN WETENSWAARDIGS OVER STRIPS EN HUN VERVAARDIGERS = REDAKTIE E. GERADTS

JULI 1974

ROBERT CRUMB STRAATMUZIKANT!!

(San Francisco) Te oordelen naar het werk dat van het veelzijdige, grillige en vooral produktieve genie Crumb verscheen in de onlangs uitgekomen ZAP 7 (een strip waarin de meester alleen zichzelf tekent, plaatjeslang wachtend tot de lezer zal omslaan, omdat hij geen ideeën meer heeft, en tenslotte maar een liedje zingend) verbaast het ons niet te vernemen dat de broodmagere, nu 31-jarige tekenaar uit Philadelphia de tekenpen aan de wilgen heeft gehangen. De druk om steeds vooraan te lopen - ja, zelfs synoniem te zijn met het begrip undergroundstrips-is te groot geworden voor de beplusbrilde schepper van subculturele helden als Fritz the Cat, Mr. Natural, Whiteman en Yeti. Tijd voor de verzamelaars dus om te gaan proberen zijn gigantisch oeuvre (geschapen in nog geen 10 jaar) kompleet in de boeken kast of -kist te krijgen, of voor uitgevers om de "complete works" te drukken voor ex-hippies die te goed terechtgekomen zijn en zich de ongetwyfeld waanzinnige prijs kunnen veroorloven.
Nr 2 op de ranglyst van leptosome tekenaars, Jay (Nard'n Pat) Lynch schreef ons dat Crumb the Bum op San Francisco Airport banjo speelt "for nickels and dimes".

TANTE LENY NU OOK IN FINLAND!

(Helsinki) Ex-arrangeur, gitarist en popstimulator in het algemeen, Finlands Pekka Gronow werkt nu als hoofdredakteur van het stripblad JYMY, uitgegeven door een Finse kruiswoordpuzzle-firma. JYMY drukt veel vertalingen van Amerikaanse undergroundstrips (Crumb, Lynch en Murphy zijn favorieten), maar daarnaast ook Nederlandse T.L.P!-strips.
JYMY wordt professioneel verspreid en verkocht in het dun bevolkte Suomi, zodat we Tante Leny hoorden verzuchten "nu eindelijk eens wat te verdienen".

ART'S ART

(San Francisco) Vervaardiger van indringende, half-autobiografische strips als MAUS (Funny Aminals #1) en PRISONER ON HELL'S PLANET (Short Order #1) Art Spiegelman heeft er genoeg van dat zyn pagina's waar hy vaak een week of langer aan werkt op een onmogelijk klein formaat en slecht op slecht papier worden afgedrukt.
Daarom liet hy privé van "ASSHOLE DETECTIVE (een hoge concentratie van strip- en kunstcitaten gegoten in de vorm van een hard-boiled crimestory) 250 achteraf genummerde en gesigneerde exemplaren drukken op waar formaat.
Een treffzekere manier om strips in kunstkringen meer waardering te bezorgen en voor zijn demokratisch geweten laat ART (ook werkend onder het signatuur SKEETER GRANT) de betreffende strip slecht op het slechte papier van Short Order #2 drukken.

JOOST in CHARLIE

(Parys) Werd in het mei-nummer van Charlie de Swarte-strip uit Cocktail Comix herdrukt, in het juni-nummer prijkt "Les esclaves de la seringue", een co-produktie waarvoor tekenden Willem (tekst) en Joost (kunst). Joosts trots wordt in belangrijke mate getemperd door zijn onvrede met de kleur-reproduktie. Hij vermoedt dat zijn 16-pagina's Ecoline-kleuren door ondeugdelyke filters gescheiden werden, waardoor het blauw in de afdruk de boventoon voert

MARVEL UNDERGROUND??

(Milwaukee - New York)
Het lijkt onvermijdelijk dat gevestigde stripuitgevers uiteindelyk proberen de pool van oorspronkelyke talenten die tot nog toe uitsluitend of voornamelyk undergroundwerk publiceerden te winnen voor hun vaak aan een bloedtransfusie toe zijnde fondsen.
Als eerste lykt Marvel de grote stap gewaagd te hebben door Denis Kitchen, de lange yverige promotor van U.G. uit de Mid-West, artistiek leider van Comix Factory, Kitchen Sink Enterprises en Krupp Comic Works, opdracht te geven het 64-pagina dikke, advertentieloze maandblad COMIX INTERNATIONAL samen te stellen.

SEX

Betekent dit nu dat alle klasse-tegenstellingen zullen verdwijnen? Waarschijnlijk loopt de stapel niet zo hard: in de "artist's letter" verzoekt Kitchen (die zelf jarenlang niet meer tekende door zakelijke beslommeringen) het niet te gek te maken op sexgebied - in de tekeningen. Wat ons betreft blykt hieruit zonneklaar het feitelyke verschil tussen upper- en underground.
Pogingen om de door Kitchen om zyn tekenstyl zeer bewonderde Fred Julsing in het eerste nummer te krijgen mislukten door nog onopgehelderde oorzaken, evenmin zal Bob v.d. Born in #1 schitteren

EVERT in LENY!

(Den Haag) Na de door sommigen bejubelde, door velen verguisde Marc Smeets-special is de zojuist verschenen Tante Leny #16 voor 99.9% door Evert Geradts volgetekend.

NIEUWS!

Deze rubriek staat onder redaktie van Kees de Bree en Martin Wassington. Nieuwtjes kunt u kwijt aan het adres van Kees de Bree, Kinkerstraat 59''', Amsterdam.

BRUINTJE BEER

Bij uitgeverij Ef & Ef zijn 4 nieuwe deeltjes met de avonturen van Bruintje Beer verschenen: deel 20 met de verhalen: 'B. B. maakt een wandeltocht' en 'B. B. en zijn Lievelingsaap' waarvan het 1e verhaal ooit in de oude B. B. serie deel 8 is verschenen. Het stamt uit 1934, De Lievelingsaap uit 1935 en is ooit verschenen in deel 11. Niet in de huidige reeks. Dit om verwarring te voorkomen. Deel 21 met de verhalen: 'Bruins grote reis', 'B. B. en de Kerstboomfeeën' en 'Met Wim Das uit pick-nicken'. Deze 3 verhalen hebben vroeger deeltje 1 uit de Bruintje Beer reeks gevormd, verschenen in 1930. De bovengenoemde deeltjes 20 en 21 bevatten per pagina 2 grote plaatjes met in het laatste plaatje de initialen M. T. (Mary Tourtel). De volgende deeltjes 22 en 23 bevatten 4 kleine plaatjes per pagina met daaronder de tekst en zijn niet voorzien van de initialen M. T. Deel 22 bevat de verhalen: 'B. B. en Wim Das op zoek naar de vlieger', 'B. B., Big Krulstaart en de toverdrank', 'Wim Das komt logeren'. Alle 3 verhalen stonden in het in 1940 uitgegeven deeltje 21. Deel 23 bevat: 'B. B. ontmoet een chinese tovenaar', 'B. B. en de smokkelaars' (eerder verschenen in resp. deel 23 (1941), nl. de eerste 2 verhalen, en 'De smokkelaars' komt uit deel 18 (1938)) Wonderlijk genoeg zijn de eerste 2 boekjes met de oudste verhalen beter gedrukt dan de laatste 2 boekjes die af en toe witte vlekken en vegen hebben. Voor liefhebbers van Bruintje Beer is het overigens prachtig dat de eerste verhalen nu herdrukt zijn. Prijs per deel ƒ 3,90. Als u de Bruintje Beer boekjes niet in de winkel kunt krijgen zijn ze te bestellen bij uitg. Ef & Ef, Baarstraat 13, Thorn (L.). Deel 1 t/m 14 kosten ƒ 3,50 per stuk en 15 t/m 23 ƒ 3,90. (KdB)

EKSPOSITIES

In de Paroolhal werd onlangs een tentoonstelling gehouden van schetsen uit de strip Appie Happie. Ter gelegenheid daarvan sprak Dik Bruynesteyn over Appie Happie: 'Het is een strip die alles verheerlijkt. Die hoofdfiguur bijvoorbeeld is nogal lui en hij vreet zich vol met bananen. Met zijn dikke lijf doet hij dingen die je normaal met zo'n lichaam nauwelijks doen kan. Appie Happie is een mengeling van de heldenverering die je in jongensboeken wel tegenkomt en een dosis satire. Appie Happie neemt de topsport een beetje in de maling. Het is moeilijk om iedereen tevreden te stellen, Appie Happie moet ook leuk zijn voor een 14-jarige, ik hoop ook vrouwen voor de strip te kunnen interesseren.'

Met ingang van 6 juli wordt in 't Hoogt, (Hoogt 8) Utrecht, een ekspositie gehouden, gewijd aan Paulus de Boskabouter en alle andere kreaties van Jean Dulieu. Tekeningen, films, poppen, dekors, geluidsbanden, reklamemateriaal, alles met betrekking tot deze strip zal aanwezig zijn.

PRIX HAGA

Maandag 10 juni jl. was het feest bij de Pep-redaktie. Op die dag vond er een historische gebeurtenis plaats, nl. de uitreiking van de 'Prix Haga' voor het beste buitenlandse tijdschrift. Deze prijs wordt eenmaal per jaar toegekend, tijdens het grote stripkongres in Toulouse. Natuurlijk had de uitreiking van de bijbehorende oorkonde (door 'plaatselijke schone' Nicole Spits) de nodige snoevende opmerkingen tot gevolg, met name aan het adres van de Sjorsredaktie. Maar misschien maken die volgend jaar een kans... HvdB.

MARC SLEEN

Voor de eerste keer heeft een vlaamstalige tekenaar de prijs 'Prix Saint-Michel' in Brussel gekregen. Het betreft hier Marc Sleen en zijn Nero-avontuur 'De virus van het lachen'. Een konsekratie voor deze grote humorist die dit keer met het vlaams alle andere (bijna allen franstalige) Belgische auteurs de loef afstak. De andere winnaars in de franse stad waren: Derib, Leloup, Cuvelier, Mouminoux, Frydmann, Hugo Pratt, Touis, Reiser, Guy Peellaert, Topor en de veteraan Jacques Laudy.
HARO.

OBERON

Van Oberon een korte opgave van de inhoud der weekbladen voor de komende tijd.
Donald Duck nr. 28. Een opwekking aan de lezers een eigen Duckkrant te ontwerpen. De beste zal dit najaar in D. D. worden gepubliceerd. nr. 29 en volgende nrs. zullen weer oude Barks-verhalen bevatten. nr. 32 bevat een Mickey Mouse-verhaal uit 1932. nr. 34 start van een nieuw vervolgverhaal van Dagobert Duck.
Pep nr. 28 een nieuwe strip van Peter de Smet 'Fiedel'. nr. 29 start van een nieuw verhaal van Grote Pyr, schepping van Dick Matena, die ook omslag en binnenplaat vervaardigde. nr. 30 een nieuw Roodbaard-verhaal 'Roodbaard strijdt met de Berbers'. nr. 31 nieuw verhaal van Fred Julsing's broertjes Samovarof.
Peptoe nr. 30 herdruk van Commanche 'de Ontmaskering'.
nr. 31 Rahan moet op jacht.
nr. 32 Conan 'De schemerwerken van de Grijze God'.
Sjors nr. 28 een nieuw 4-pag. - verhaal van Arad en Maya 'Noodkreet uit het heelal'.
nr. 30 Suske en Wiske cover en 4 pagina's over Suske en Wiske.

KUIFJE-FILM

De film 'Kuifje en het Haaienmeer', zoals die werd gerealiseerd door Belvision, is 27 juni jl. in Nederland in première gegaan.
In twaalf Nederlandse steden wordt de Nederlandse versie, waaraan bekende akteurs hun medewerking verleenden, vertoond.

BEZIGE BIJ

De in september te verwachten Bommelpocket 'Met Mijn Teer Gestel', zal 'de Spliterwt', 'de Dankputters', en 'de Mobbeweging' bevatten.

SEMIC

Ook hier is danig de invloed van de sterk gestegen en stijgende papierprijzen merkbaar, niettemin blijven het kleine prijsjes voor bijv. het eerste deel van de serie Vampirella die inmiddels verscheen - ƒ 2,50 voor 48 pagina's gruwelverhalen in kleur. Vampirella zal tweemaandelijks verschijnen, terwijl in de tussenliggende maand iedere keer Macabre zal ver-

schijnen. De eerste Macabre in deze opzet zal nr. 5 zijn die zo half juli te verwachten is.
Bandoneon, een alleraardigste strip, zal met uw goedvinden dit najaar verschijnen - het eerste album is namelijk nog niet uitverkocht. Stripmix nr. 5 zal inmiddels ook, na wat strubbelingen aan de handen van de drukker zijn ontrukt. Zoals u hebt kunnen merken zijn de kleine uitgaven (wat formaat betreft dan) in de Semic strip serie kwalitatief enorm vooruit gegaan sinds ze nu bij Helmond gedrukt worden, zoals trouwens het meeste drukwerk voor Semic nu in andere (Belgische) handen is. Een nieuwe serie van vermelde boekjes staat ons in oktober te wachten.

KOP OP

Een stripverhaal leest zo gemakkelijk weg, weet je wel. Je hoeft eigenlijk niet eens te lezen weetje. Alles doe je gewoon met plaatjes. Te gek hoor, want iedereen kijkt wel eens naar plaatjes maar leest niet altijd teksten. Zo'n beetje onder dàt motto zijn er de afgelopen jaren talloze stripverhalen gefabriceerd met maar één doel: zoveel mogelijk mensen in een bepaald probleem of verkoopprodukt interesseren. Met de strip als artistiek medium heeft dit niets meer te maken. Alleen het kommunikatieve gedeelte is nog van belang. Een voorbeeld hiervan is de strip Dol & Mina die met deze gedachte gemaakt is. Dat het allemaal nog erger kan blijkt wel uit het feit dat nu zelfs het sekretariaat van de R. K. Kerkprovincie is overgegaan om 'de boodschap aan de man te brengen' door middel van een strip. De Vastenbrief van de Nederlandse bisschoppen, die dit jaar gaat over 'Macht, onmacht, hoop' is voor 't eerst voor Jan met de pet 'vertaald' in stripvorm. Met behulp van deze strip, getekend door Henk Groeneveld, kan men zich bezinnen op de bisschoppelijke Vastenbrief 1974. Het is te hopen dat men zich bezint alvorens het bundeltje, dat in somber zwart gestoken is (als leuk kontrast met witte letters de woorden 'Kop op' erop) à ƒ 1,65 te bestellen bij de persdienst van het bisdom, Veemarktstraat 48, Breda. Loodzware kost in loodzware lange dialogen. Heus heren, een vlotte schrijver wordt nog eerder gelezen dan een strip in deze vermoeiende vorm. U weet toch dat stripmaken een vak is? En als het onderwerp niet aanslaat moet er helemaal iets ekstra's gebeuren wil men de voorgeschotelde kost ook lezen. Dus óf een goed schrijver óf een goed striptekenaar.
Maar de strip op zich, omdat het alleen uit plaatjes bestaat, is heus niet voldoende om de mensen te boeien. Daar komt meer voor kijken. Iets voor het bisdom om zich op te bezinnen. Het probleem blijft in eigen boezem. (KdB)

CASTERMAN

Nieuwe uitgaven van Casterman:
Hans Kresse's Indianenreeks - De gezellen van het kwaad (deel 3)
Alex - De Prins van de Nijl door Jacques Martin.
De Koene Ridder - Het geheim van Koning Arthus

ERWIN

Inmiddels zijn bij Unieboek de nieuwe en gewijzigde tekeningen voor het derde Erwin-verhaal binnen, en zullen we deze uitgave medio juli in de etalages aantreffen.

NIEUWS!

BD OP PROEF

Nummer 26 van BD'70, bulletin voor liefhebbers, bevat een verhaal van Numa Sadoul 'Le cabinet du Dr. Caligari', nieuwtjes, kleine advertenties uit alle landen, een persrevue van de artikelen over stripverhalen, een wedstrijd voor 2 albums en een lijst met de laatst verschenen stripalbums. Een proefnummer van BD'70 is te verkrijgen door een internationale postkoepon te sturen aan BD'70, Steenweg op Haecht 216, 1920 Diegem, België.
HARO.

BRICK BRADFORD

Een naam die nostalgische visioenen oproept van wonderbaarlijke universums is wel Brick Bradford. Helaas het album van deze held, dat bij uitgeverij Rossel is verschenen, is van Paul Norris. Uitgevers schijnen een bijzondere gave te hebben om juist met datgene te komen wat de liefhebber niet wil. In de Franse taal komt uitgever Rossel wel met de Brick Bradford van William Ritt en Clarence Gray. Ik kan het nederlandstalige album 'Ruimtesafari' door Paul Norris dus helaas niet aanbevelen. Prijs ƒ 3,45.
JOOP HUISMAN.

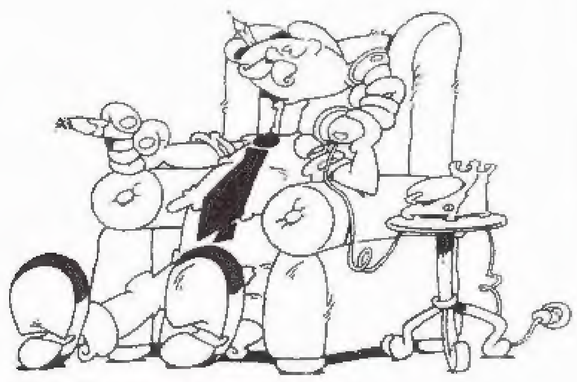

GEMEENTEGIRO

Peter De Smet, zoals u ongetwijfeld gesignaleerd zult hebben een tekenaar met een enorme produktie, heeft zich nu naast de Pep gebonden aan de Gemeente Giro Amsterdam, voor welke instantie hij samen met duizendpoot Ger van Wulften het gezicht naar buiten bepaalt.

PAS OP DE HELFT

Deugd doet het toch te ontdekken, dat onder auspiciën van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, de Staatsdrukkerij strips maakt.
'Pas op de helft' is een serie van 6 voorlichtingsboekjes in stripvorm voor leerlingen van de zesde klassen basisonderwijs en hun ouders. Het geeft dan ook nuttige informatie over zaken als voortgezet onderwijs, financiële konsekwenties van studeren, keuzepakketten enz. Wanneer u geen nageslacht in genoemde leeftijdsgroep hebt (die ontvangt het boekje gratis) kunt u voor het boekje bij de boekwinkel terecht ƒ 4,60.

FANZINES EN MAGAZINES

door Kees de Bree

Holland-SF nr. 1 en 2.
Het blad Holland-SF is een uitgave van het Nederlandse kontaktcentrum voor science fiction. In de nrs. 1 en 2 van jaargang 8 is een uit 2 delen bestaand overzicht van de science fiction in het blad Pep opgenomen. De auteur van dit overzicht is Leo Kindt. Deze achternaam zal de lezers van de oude Stripschriften zonder meer bekend zijn.
Een vrij volledig overzicht, zo te zien. Misschien iets te volledig, want zoals de auteur zelf in de inleiding zegt: 'Een grens met 'Fantasy' en 'Horror' heb ik niet getrokken. Erger u dus niet aan het feit dat Ambrosius erbij staat en dat lang niet alle verhalen van Baron van Tast tot Zeveren reine SF zijn'. In totaal zijn er $8\frac{1}{2}$ pagina's met SF-stripoverzicht opgenomen. Een abonnement op het 2-maandelijkse Holland-SF is ƒ 17,50. Prijs van een los nummer is niet vermeld. Inlichtingen bij: eindredaktrice Annemarie Kindt, Spotvogellaan 45A, Den Haag.

Skoop, jrg. 10, nr. 2. Liefst 25 van de 42 pagina's van dit professionele krities filmblad zijn gewijd aan de tekenfilm in België en Nederland. De volgende artikelen zijn opgenomen: 'Animatie in Nederland', inleiding en geschiedenis in 't kort; 'Wat wil Holland Animation eigenlijk', verslag over de oprichting en het doel van deze pas opgerichte vereniging voor tekenfilmers en liefhebbers; 'Wil de echte Ronald Bijlsma opstaan', interview met deze Nederlandse tekenfilmer; 'Belvision, Europa's grootste tekenfilmproducent' over de tekenfilmfabriek waar Asterix, Kuifje en Lucky Luke vandaan komen; 'Kuifje en het Haaienmeer', analyse van de laatste Kuifjefilm. Dit nummer van Skoop dat in een fraaie kleurenomslag van Kuifje is gestoken kost ƒ 3,50. Te bestellen bij: Skoop, postbus 3, Wageningen. Tel. :08370-19000. Barstensvol unieke illustraties.

Info, 1e jrg., nr. 2. Dit blad dat 4 à 6 maal per jaar verschijnt staat onder de éénmansredaktie van R. A. J. Zielschot, ook bekend van Ciso. Aangemoedigd door het sukses van het 1e nummer heeft de uitgever besloten 2x per jaar een supplement uit te geven, elk supplement behandelt een onderwerp uitvoerig, en zal de daarbij behorende komplete bibliografie bevatten. Wie het werk van Ciso kent, weet dat kompleet ook werkelijk kompleet is. Perry Rhodan zal het eerst aan de beurt komen. Goed, in nr. 2 van Info in ieder geval de volgende onderwerpen: De Darkseid-Triologie, interview met Felix Thijssen, Ren Dhark superheld nr. 1 en verder nog besprekingen van nieuwe comics fanzines en pulps. Prijs ƒ 1,95. En dat is het blad werkelijk waard. Te verkrijgen door het bedrag over te maken op girorekening 771412 tnv R. A. J. Zielschot, Boerhaavelaan 88, Utrecht.

Televizier nr. 23. In de Televizier van 8 juni 1974 begint men met het afdrukken van de Kuifje-strip 'Kuifje en het Haaienmeer'. Per week zullen er 4 pagina's worden afgedrukt ofwel 2 afleveringen. Dat wil zeggen, per Televizierpagina worden 2 oorspronkelijke pagina's afgedrukt. De strip die tot oktober in de radio- en tv-gids zal staan is, anders dan in de striptijdschriften, mooi en helder afgedrukt. Ook stukken mooier dan in het album. Reden om de Televiziers te kopen of aan kennissen te vragen. Prijs van een los nr. ƒ 0,95. Nabestellingen: Televizier, Keizersgracht 107, Amsterdam

Ran Tan Plan 30. Driemaandelijks tijdschrift, perfekte uitvoering. In dit nummer een artikel over Franquin als tekenaar van auto's, een artikel over de tekenaar van Arabelle te weten Jean Ache, de jeugd van Tarzan gezien door H. Foster, R. Manning, J. Kubert en B. Hogarth. Bij dit artikel unieke illustraties van het jonge knaapje Tarzan door de genoemde tekenaars. Een kort interview met Walthéry, de tekenaar van Natasja, waarbij een ondeugende tekening van de stripstewardess is afgedrukt in doorzichtige nachtpon met vaag zichtbaar een schalkse tepel van de boos kijkende heldin die in een wolkje aan ons vraagt:'Waarom willen die varkens me altijd anders zien dan in Robbedoes?'.
Verder een uitgebreid interview met Greg, een artikel over SF-tekenaar Kenneth Smith, alsmede een interview en een korte strip met en van deze tekenaar.
En, niet te vergeten, het 12 pagina's dikke supplement waarin nieuwe fanzines uit alle landen worden aangekondigd. Dit schitterende blad is te bestellen bij André Leborgne, Ran Tan Plan, Avenue Van Volxem 435, B-1060 Bruxelles. Prijs 95 Bfrancs.

Phenix nr. 35 en 36. Maandelijks tijdschrift. In nummer 35 een artikel over de SF-film 'La montagne Sacrée' van de Chileense filmer Alexandro Jodorowsky, strips van Buzelli, Philippe Druillet, C. Moliterni & P. Serres (de piloot 'Yves Sainclair'), en artikelen over het amerikaanse fandom, de strip 'Ton en Tinneke' door Franquin, underground en de gebruikelijke aflevering van de stripencyclopedie. Phenix 36 is interessanter: strips van Lob en Pichard ('Ulysse'), Will Eisner ('Spirit'), Robert Gigi ('Orion, le laveur de planètes), Serres en Moliterni ('Yves Sainclair'), artikelen over de amerikaanse Mad-tekenaar Mort Drucker (ruim geïll.), underground en een aflevering van de stripencyclopedie.
Te bestellen bij Claude Moliterni, Dargaud-Editeur, 12 rue Blaise-Pascal, 92201 Neuilly-sur-Seine. France.
Prijs per nr. Frfr. 6. (in Frankrijk)
Voor Nederland is een abonnement voor 12 nrs. Frfr. 79.

Apiniou nr. 35. Dit franse tijdschrift bestaat voornamelijk uit amateurstrips. Van een redelijk gehalte weliswaar, maar of de 24 pagina's aanleiding mogen zijn om het blad aan te raden, betwijfel ik. Er staan aardige strips in zoals 'Le jeu de piste' door Veeska en 'Madame Musse fait un malheur' door Bill Sanderson. Wie het wil proberen, schrijve naar: Apiniou, 47 rue St. Honoré, Paris. Prijs Ffr. 3. Het volgende nummer zal worden gemaakt in samenwerking met Falatoff.

Haga nr. 10/11. Dubbelnummer van het oorspronkelijk tweemaandelijks verschijnende tijdschrift. 52 pagina's, prima gedrukt, waarin de hoofdmoot gevormd wordt door een artikel over de bizarre tekenaar Jacovitti. Van deze tekenaar eveneens een aantal strips. Verder enige amateurstrips, veel boekbesprekingen, nieuwtjes en besprekingen van buiten- en binnenlandse tijdschriften. Prijs per nr. Ffr. 5. Te bestellen bij Haga, 25 rue Homère, 31500 Toulouse. France.

Pony Express nr. 4. Dit italiaanse fanzine waarin een aantal hoogwaardige amateurstrips zijn opgenomen is van vorm veranderd. Het Charlie en Linus formaat is afgedaan. Pony Express is nu in pocket vorm. Praktisch geen artikelen maar vol strips waarvan ik de Reiser epigoon Silvano Sachetti met zijn 'I Fratini' een warm hart toedraag. Verder grafisch aardige strips als 'Lupo di Mare' door Mike Butterworth en Jésus Blasco; 'Een avontuur' van Léonardo Sangiorgi, 'Alvaro' met teksten van Bonati en Brugnoli en tekeningen van Marzio Lucchesi, en de cowboy-strip 'Benny Hurricane' doorG. Del Mare en Antonio Mellone. Ook een 1 pag. -lang artikel over tekenaar en tekstschrijver Blasco en Butterworth. Prijs van dit nummer Lires 300. Als een soort supplement is bij Pony Express een pocket 'Poker' geheten. In 'Poker' staan strips die beter zijn dan in het oorspronkelijke moedertijdschrift. Het zijn 'Nebbia' door G. del Mare en Mastromondino waarin wellust, misdaad en avontuur hand in hand gaan; 'Living in the kitchen' door Sergio Sergi een soort undergroundstrip waarin alle mensen voorzien zijn van snavels à la Donald Duck en de cowboystrip 'Jhonata' door Celano en Morisi. Prijs Lires 250. Te bestellen bij: Redazione Pony Express, Via Goldoni 2, 43100 Parma, Italia.

NIEUWS!

NIEUWE GROTE PYR

door Dick Matena - 4e verhaal: De jacht op het licht.
Het onvermijdelijke geschiedt! Grote Pyr en zijn zoon Thor gaan dood! Als zij aankomen in het Dodenrijk kunnen zij dit niet geloven. Na veel moeite weet de Veerman des Doods hen toch te overtuigen. Dan vraagt Grote Pyr een nieuwe kans om heldhaftig te sterven. De Veerman wil dit wel toestaan onder de voorwaarde dat ze hem -binnen drie dagen- een stukje daglicht brengen. De Veerman heeft er schoon genoeg van altijd in het duister rond te waren. Zouden onze helden slagen in deze schier onmogelijke taak? Dat kunt u pas lezen in het volgend voorjaar in Neerlands enige grote stripweekblad Pep.
HJM.

DUPUIS

Nieuwe uitgave van Dupuis:
Verzamelalbum 129 (Robbedoes 1838-1850) juli-september 1973.
Hultrasson - Vikingen drinken zich braaf - nr. 4 - door Vittorio en Tillieux.
Guust R4 - Heet van de Flater, Franquin, dekors Jidéhem, lay out + tekst Delporte, Cavens.
Attila nr. 4 - Vliegspul voor Z-14 door Derib + Rosy en Kornblum.
Caesar en Josientje nr. 4 - Dat pakt gek uit. . . door Tillieux.
Baard en Kale nr. 21 - De dode duiker door Will + Tillieux.
Sammy nr. 3 - El Presidente door Berck + Cauvin.
Ouwe Niek en Zwartbaard nr. 18 - In vlammende woede door Remacle.
De Blauwbloezen nr. 5 - De deserteurs door Lambil + Cauvin.
Bram Jager en zijn buur nr. 9 - De Ford T met vakantie door Francis + Tillieux.

STRIPPOSTERS

Bij uitg. Dupuis, Industriestraat 13 te Sittard, of Livornostraat 97, 1050 Brussel zijn voor de prijs van *f* 0,80 p. stuk stripposters te krijgen van: De 12 Smurfen, Sliert, Brilsmurf, Steven Sterk, Ouwe Niek, Zwartbaard, Hultrasson, het nest van de Marsupilami, Jaap, Sophie, Yoko Tsuno, Natasja, Bram Jager. Gewoon per brief bestellen.

DARGAUD

Bij Dargaud verschenen eind mei: Yragaël I (in de reeks Histoires Fantastiques) door Philippe Druillet (tekst Michel Demuth, lettering Dom); Rubrique-à-Brac 5 door Marcel Gotlib (m. m. v. Bretecher, Druillet, Giraud en Mandryka); Barbe-Rouge - Le vaisseau de l'enfer door Victor Hubinon en Jean-Michel Charlier;
Les divagations de Mr. Sait Tout door Martial en Goscinny.
Bij Phenix verschenen:
Vuzz door Philippe Druillet.

TANGO

Bij uitgeverij Tango is besloten de herdruk reeks van Eric de Noorman uit te stellen. Voorlopige planning: 1 album eind juni en het volgend album in augustus.
In het vorige nummer van Stripschrift stond al iets over het nieuwe album van Horre, Harm en Hella. Hier werd echter niets gezegd over het feit dat de uitgever alleen de naam van de tekstschrijver Andries Brandt levensgroot óp en ín het album afdrukte; en Marten Toonder de achterpagina gebruikte voor een stukje óver Brandt. Over de tekenaars van beide verhalen wordt met geen woord gerept. (Mede) tekenaar E. S. Can-Dell (?) is -in elk geval deels- verantwoordelijk voor het eerste verhaal. In het tweede is toch wel duidelijk Thé Tjong King aan het werk. Hopelijk wordt bij volgende uitgaven een dergelijke blamage voorkomen.
HJM.

PAULUS

Chanowski's produkties van Paulus de Boskabouter gaan naar Australië en Nieuw Zeeland. Boffen dus voor de kinders aldaar. Ook voor de techniek van de tv-serie Woeste Wolf heeft men belangstelling in het buitenland. Onderhandelingen om een dergelijke techniek toe te passen bij een tv-bewerking van Jan Terlouw's bekroonde boek 'De koning van Katoren' lopen nog.

BARBAPAPA

In miljoenen huiskamers zal dit najaar een nieuwe tv-held binnen stappen. Barbapapa is een groot huisdier dat van vorm kan veranderen, anderen gelukkig en kinderen lief maakt. Het is een schepping van het Parijse tekenpaar Anette Tyson en Talus Taylor. De avonturen werden voor tekenfilm bewerkt door schrijfster Mies Bouhuys. De, uit voorlopig 60 afleveringen bestaande serie werd geproduceerd door Cinecentrum en Toonderstudio's. Het ziet er naar uit dat de serie in heel Europa furore gaat maken, want de serie werd reeds verkocht aan tv-stations in België, Engeland, Frankrijk, Oostenrijk, Zweden en Zwitserland.
West Duitsland, Italië en de Skandinavische landen onderhandelen nog.

DE FONTEIN

Uitgeverij De Fontein is gekomen met een zeer alternatief prentenboekje, meer voor ouders dan kinderen. Het is een bewerking van 'Der Struwelpeter' getiteld 'De Anti Piet de Smeerpoets' door Alexander Pola.

JERRY SPRING

De comeback van Jerry Spring, na zo'n twintig jaar afwezigheid, krijgt kleur door de uitgave van een speciaal Robbedoes Extra western nummer.
Naast de start van het nieuwe Spring-verhaal 'Goud in Rio-Santana', biedt het onder meer verhalen van Fournier 'Wild West wraak', Degotte 'De Flagada speelt Indiaan', een verhaal van Lambil en Cauvin, 'De hopeloze liefde van de sergeant' (Blauwbloezen), met een knipoog naar Jerry Spring, en nog veel meer.
Kortom een goed-gek nummer van Robbedoes. Abonnees van Robbedoes ontvangen dit nr. 1866 van 100 pagina's niet, u kunt er voor terecht bij de boekhandel of het nummer aanvragen bij Dupuis, Livornostraat 97, Brussel.

TEKENFILM

De Nederlandse tekenfilm 'Brainwash' van de Hilversumse tekenfilmregisseur Ronald Bijlsma is geselekteerd voor vertoning op het Internationale Filmfestival van Cannes in de 'Quinzaine des Realisateurs' een der belangrijkste onderdelen van het festivalprogramma. Ook in 1970 werd een film van Bijlsma in Cannes vertoond: 'In the Void'. Zijn nieuwste film 'Brainwash' was reeds te zien op de internationale festivals van Annecy, New York, Teheran en Chicago.

STANDAARD

Dat strips nu ook op prijzengebied volwassen geworden zijn, blijkt uit de forse Willy Vandersteen Stripomnibus (210 pag) die voor *f* 17,65 (!) wel te bekomen is. Dit boek bevat een verhaal uit de reeks Safari nr. 23 De regenmaker, twee Suske en Wiske- verhalen: de Mottenvanger (met oorspronkelijke tekeningen) en de Malle Merg-pijp, een Jerom-verhaal De Bevroren Vlammen, en een Bessy-verhaal De Schoolmeester.
Met ekskuses aan uw uithoudingsvermogen volgt hier dan verder een overzicht van de onlangs verschenen en in de komende maanden uit te brengen albums, in alfabetische volgorde.

Reeks Bessy *f* 3,25
110. Murphi de Reus (verschenen.
111. De vossenfarm (juni)
112. Papagokalender (augustus)
113. Bij de Ivoorjager (okt.)

Reeks Jerom *f* 3,25
56. Het Stuntmannensyndicaat (verschenen)
57. De bijenkorf (juni)
58. De ontvoering (aug)
59. De druïdenvoet (okt)

Reeks Karl May *f* 2,90)
39. De vioolspeler (verschenen
40. Het schild van Cochise (juni)

Reeks Nero *f* 3,25
37. De Zwoele Charlotte (juni)
38. De man zonder gezicht (aug)
39. De groene slapjanus (okt.)

Reeks Robert en Bertrand *f* 3,25
4. De levende brug (verschenen)
5. De Rode Herberg (juni)
6. Het Zwarte Land (aug.)
7. De toverlantaam (okt.)

Reeks De Rode Ridder *f* 1,60
61. In de Schaduw van de Thugs (verschenen)
62. Het Sprekende Zwaard (juni)
63. De Walkuren (aug.)
64. Het Dodenschip (okt.)

Reeks Safari *f* 3,25
23. De regenmaker (verschenen)
24. De Motorcrosser (aug.)

Reeks Suske en Wiske *f* 3,95
149. De Gladde Glipper (juni)
150. Het Spaanse Spook (eindelijk de reprise, omvattende 70 blz.) (juni)
151. Het Ros Bazhaar (aug.)
152. De bevende Baobab (okt.)

Suske en Wiske vakantieboek 1974 (jur net onder meer een nieuw S e en Wiske verhaal 'De verg l vallei' en een Jerom-verha De Ring van Ingelein'.
Suske en Wiske winterboek 1974 (okt.) met het Suske en Wiske-verhaal 'Toffe Tiko' en het Jerom-verhaal 'Het Spookpaard'.